

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

Mobiililaitteiden merkitys 12-15 -vuotiaiden poikien lukemiselle

Oulun yliopisto
Tietojenkäsittelytieteiden laitos
Pro Gradu-tutkielma
Mika Vanhanen
24.11.2013

Tiivistelmä

Suomalaiset nuoret ovat perinteisesti pärjänneet hyvin kansainvälisessä PISA-tutkimuksessa. Viimeisimmissä tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että erinomaisen lukutaidon omaavien nuorten osuus on vähentynyt, vaikka muuten tutkimuksessa pärjätäänkin vielä hyvin. Lukutaidon heikkenemisen voi olettaa johtuvan nuorten vähäisestä innosta lukemista kohtaan ja erityisen heikoksi tämä on havaittu urheilevien poikien keskuudessa. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, voidaanko urheilevien 12-15 -vuotiaiden lukuintoa parantaa mobiililaitteiden avulla. Jääkiekkoilevat nuoret on havaittu vähän lukevaksi ryhmäksi ja nyt haluttiin selvittää innostaisiko mobiililaitteet kiinnostusta lukemista kohtaan. Jääkiekkoilevilla nuorilla, ja yleensäkin urheilevilla nuorilla, on vähemmän vapaa-aikaa lukemiseen käytettävissä, johtuen harjoituksista ja kilpailumatkoista. Nykynuoret ovat tottuneita ja luovia mobiililaitteiden käyttäjiä, koska ne ovat olleet osa heidän elämäänsä lähes syntymästä lähtien. Täten olisi aika luontevaa, että mobiililaitteeseen ladattavat kirjat tai tekstit nostaisivat nuorten lukuintoa ja ohjaisi sitä kautta heidät myös perinteisen kirjan ääreen.

Tutkimus oli kvalitatiivinen tutkimus, jossa aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla. Tutkimuksen kohderyhmänä oli 11 urheilevaa poikaa, joiden lajina oli yhtä lukuunottamatta jääkiekko. Haastattelut nauhoitettiin videokameralla ja litteroitiin jälkikäteen analysointia varten.

Tutkimuksen perusteella voi huomata, että nuoret lukevat jo nyt mobiililaitteilla monenlaista sisältöä. Perinteistä kirjallisuutta kohderyhmässä ei juurikaan vapaa-ajalla luettu, sen sijaan mobiililaitteilla luettiin sosiaalisen median sisältöjä ja iltapäivälehtien uutisia. Tästä voidaan päätellä, että lukemisen tavat ovat muuttuneet monilukutaitojen suuntaan, jossa lukemisen lisäksi luettua tekstiä voidaan analysoida, muokata ja edelleen julkaista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Haastatteluihin osallistuneet oppilaat myönsivät heikon lukuintonsa ja uskoivat, että mobiililaitteet saattaisivat nostaa heidän kiinnostustaan lukemista kohtaan. Jääkiekkoilevilla nuorilla on pelimatkoja ja kirjojen mukana pitäminen ei ole kovin yleistä. Jos kirjat olisi saatavilla mobiililaitteessa, niiden lukemisesta tulisi ajasta ja paikasta riippumatonta ja niitä olisi helpompi kuljettaa useampiakin mukana kerralla. Laitteet, jotka on tarkoitettu pelkästään e-kirjojen lukemiseen, eivät nuorten keskuudessa olleet suosittuja vaan heidän mielestään mobiililaitteet, joilla voi tehdä muutakin olisivat parempia. Nuoret suosivat monipuolisilla ominaisuuksilla varustettuja matkapuhelimia joilla voi ottaa kuvia, ne toimivat musiikkisoittimina ja ennen kaikkea, niissä oli käytettävissä internet-yhteys.

Asiasanat

urheilevat nuoret, nettisukupolvi, lukuinto, mobiililaitteet, monilukutaidot

Sisällys

Tiivistelmä	2
Sisällys	3
1. Johdanto.....	4
2. Kirjallisuus	6
2.1 Lukutaito	6
2.2 Lukutottumukset	7
2.3 Mobiiliteknologia ja nuoret.....	8
2.4 Yhteenveto	11
3. Tutkimusmenetelmät	13
3.1 Aineistonkeruumenetelmät	13
3.2 Aineiston analyysi.....	16
3.3 Tutkimuksen laadun arviointi	17
4. Tutkimustulokset	19
4.1 Mitä mobiililaitteita haastateltavilla on käytettävissä?	19
4.2 Mihin käyttötarkoituksiin mobiililaitteita käytetään?	20
4.3 Lukeminen mobiililaitteilla.....	21
4.4 Kirjallisuuden lukeminen mobiililaitteella	22
4.5 Mobiililaitteiden käyttö koulussa.....	23
4.6 Mobiililaitteiden hyödyntäminen läksyissä	23
4.7 Lisääkö mobiililaitteet mielenkiintoa lukemista kohtaan?	24
4.8 Yhteenveto	25
5. Keskustelu	27
6. Yhteenveto.....	30
Lähteet.....	32
Liite A. Kyselylupa oppilaiden huoltajille	35
Liite B. Ennakkokysely opiskelijoille	37
Liite C. Haastattelukysymykset	40

1. Johdanto

Lukemista prosessina on tutkittu vuosikautia monista eri näkökulmista. Lukemista voidaan tutkia muun muassa tarkastelemalla tekstien rakennetta ja ominaisuuksia, tekstien ymmärtämistä, lukemista lukijan näkökulmasta tai lukemiseen käytetyn median näkökulmasta. (Scholnik, 2001, s. 9.) Lukutaidolla on lukijoille erilaisia henkilökohtaisia tarkoituksia sekä tarkoituksia, joita jatko-opinnot ja työelämä edellyttävät. Vuoden 2009 PISA-tutkimuksen kansalliset keskiarvot osoittivat, että suomalaisnuorten lukutaito on maailman kärkitasoa. Suomi sijoittui tutkimuksessa kolmanneksi, edellään vain Shanghai ja Korea. Myös lukutaidon keskihajonta, suoritusten vaihtelu hyvän ja huonon välillä, oli huippuluokkaa. Lukutaito on kuitenkin laskenut pisteiden valossa hieman edellisestä lukutaitoa mitanneesta PISA-tutkimuksesta vuodelta 2000. Ero ei ole pisteiden valossa merkittävä, mutta sen tekee merkittäväksi ja huolestuttavaksi oppilaiden jakautuminen eri taitotasolle. Heikkojen lukijoiden osuus ei ole huomattavasti kasvanut, mutta sen sijaan erinomaisten lukijoiden osuus on laskenut 18 prosentista 15 prosenttiin. Myös lukutaidon eri osa-alueiden vertailusta paljastuu, että lukutaidon suoritustaso on laskenut merkittävästi tiedonhaun sekä luetun ymmärtämisen ja tulkinnan osa-alueilla. PISA-tutkimuksessa kartoitettiin myös verkkotekstien lukemisaktiivisuutta. Verkkoteksteiksi luokiteltiin sähköposti, chatit, verkkouutiset, verkkosanakirjan tai -tietosanakirjan käyttö, tiedon etsintä sekä keskusteluryhmiin osallistuminen. Myös tällaisella lukemisaktiivisuudella on yhteys lukutaitoon, vaikka selvästi heikompi kuin perinteisten tekstien lukemisella. (Sulkunen ym., 2010, s. 8 - 59.)

Siinä missä vanhempi sukupolvi opiskeli asioita lukemalla tekstit alusta loppuun, nykyinen sukupolvi tutustuu näytöllä oleviin kuviin, niihin liittyviin teksteihin, ikoneihin ja kuvakkeisiin. Nettisukupolvi käyttää tarvittaessa hakurobotteja, sosiaalista mediaa ja yhdistää saamaansa informaatiota saavuttaakseen halutun lopputuloksen, todennäköisesti nopeammin kuin perinteisillä menetelmillä. Tuloksen oikeellisuus riippuu siitä kuinka kriittisesti he ymmärtävät suhtautua hankkimaansa tietoon ja sen lähteisiin. (Vähähyppä, 2011, s. 18.) Kanadalaisen professori Don Tapscottin (2010) mukaan tietoteknologian aikakaudella syntyneiden nuorten, nettisukupolven, tapa oppia uusia asioita on muuttunut huomattavasti verrattuna aiemmin syntyneisiin. Nuorille on tullut yhä tärkeämmäksi yksittäisen tiedon omaksumisen sijaan oppia analysoimaan tietoa. Lisäksi taito yhdistellä erilaista tietoa ja suhtautua kriittisesti löydettyyn tietoon on tietoteknologian mukanaan tuomia taitoja. Tapscott toteaa, että nettisukupolvi ei aina aloita alusta ja se näkee asiat toisin. (Tapscott, 2010, s. 14.)

Mobiiliteknologia ja erilaiset sosiaalisen median muodot ovat tulleet merkittävästi mukaan ihmisten vapaa-aikaan ja työelämään ja siten niitä halutaan myös koulujen käyttävän oppimisen tehostamiseksi. Tällaiset teknologiat täyttävät nykyisen yhteiskunnan ja siten koskettavat erityisesti lapsia ja nuoria, koska he ovat olleet teknologian ympäröimiä syntymästään lähtien. (Norrena ym., 2011, s. 79.) Mobiiliuden avulla aika ja paikka muuttuvat epäolennaisiksi myös oppilaiden opiskeluprosessin kannalta. Oppilaat voivat tuottaa ja tutkia reaaliaikaisesti materiaalia valitsemassaan paikassa ja valitsemanaan ajankohtana. Työskentely tapahtuu joko kiinteillä tai kannettavilla tietokoneilla ja muilla mobiililaitteilla. (Kotilainen, 2011, s. 142 - 143, Tuomi, ym., 2011, s. 166.) Oppimiskokemuksen positiivisuuteen tai negatiivisuuteen

vaikuttaa paljon oppilaan tietotekninen tausta ja kompetenssi. Tekniset vaikeudet ja huonot kokemukset jäävät mieleen ja saattavat aiheuttaa vastustusta käyttää vastaavaa teknologiaa. Sosiaalinen media antaa käyttäjille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan muiden yhteisön jäsenten kanssa ja liikuteltavuus tuo tähän vapauden ajasta ja paikasta. Mobiililaitteet ovat nuorille tuttuja ja arkipäiväisiä, ja 2000-luvun oppiminen tulisikin rakentaa niiden ympärille. (Tuomi, ym., 2011, s. 179 - 185.) Lukutaidon arviointituloksissa huomio kiinnittyy selvään sukupuolieroon tyttöjen hyväksi. OECD-maissa ero oli tyttöjen hyväksi keskimäärin 39 pistettä, mikä vastaa noin yhden kouluvuoden edistystä, joten tytöt saavat lukutaidostaan huomattavan etumatkan opintoihin ja työelämään poikiin verrattuna. (Sulkunen ym., 2010, s. 29, Noppari ym., 2008, s. 47.)

Edellä olevista havainnoista huomataan, että nykynuoret osaavat ja haluavat käyttää mobiililaitteita jokapäiväisessä elämässä ja nämä laitteet kulkevat heillä mukana joka paikkaan. Näiden edellä mainittujen huomioiden perusteella halutaan selvittää, voitaisiinko nuorten poikien kiinnostusta lukemista kohtaan parantaa käyttämällä apuna mobiililaitteita ja näin tutkimusongelmaksi muodostui:

- Mikä on mobiilipäätelaitteiden merkitys nuorten poikien lukemiselle?

Tämä tutkimus on toteutettu laadullisena haastattelututkimuksena, jossa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Tutkimukseen valittiin 11 urheilevaa 12-15 -vuotiasta poikaa. Tutkimukseen haluttiin nimetä urheilevia poikia, koska heidän kohdallaan kiinnostus lukemista kohtaan on havaittu erityisen vähäiseksi.

Lukuinto-ohjelmassa on paneuduttu urheilevien nuorten ja erityisesti 12-16 -vuotiaiden jääkiekkoilevien poikien lukutottumuksiin. Tämän kohderyhmän kiinnostuksen lukemista kohtaan on huomattu olevan vähäistä. Pääasiallisin syy tähän on runsaat harjoitukset ja turnaukset, jotka vähentävät vapaa-aikaa. Jäljelle jäävä vapaa-aika halutaan käyttää jotenkin muuten kuin lukemalla, esimerkiksi viettämällä aikaa kavereiden kanssa, katsomalla televisiota tai pelaamalla konsoli- tai tietokonepelejä. Myöskään pelimatkoilla ei lukemista harrasteta. Ohjelmassa pyritään löytämään toimintamalleja tai työkaluja, joilla tämän ryhmän lukuintoa saataisiin kasvatettua. Yhtenä ajatuksena on ollut käyttää mobiililaitteita tai lukulaitteita ja se on ollut tämän tutkimuksen taustana koko ajan. Mobiililaitteiksi luetaan tässä tapauksessa vain yleisesti käytössä olevat matkapuhelimet, tablet-tietokoneet ja lukulaitteet. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa urheilevien nuorten mobiililaitteiden käytöstä lukemiseen ja lukuinnostuksen parantamiseen.

Tutkielman rakenne on seuraavanlainen: Ensimmäisenä lukuina tutkimukseen johdattelevan luvun jälkeen tulee kirjallisuuskatsaus, jossa esittelen joitakin aiempia tutkimuksia aiheeseen liittyen. Suoraan tähän aiheeseen liittyvää aineistoa löytyi erittäin vähän, lukemiseen ja oppimiseen liittyvää kyllä, mutta mobiililaitteiden käytöstä lukemiseen aineistoa ei juuri löytynyt. Kolmannessa luvussa käyn läpi käytetyn tutkimusmenetelmän ja neljännessä luvussa käsittelen varsinaiset tutkimustulokset. Viidennessä luvussa on keskustelua ja pohdintaa tutkimuksesta ja kuudennessa luvussa yhteenveto tutkimuksesta.

2. Kirjallisuus

Tässä luvussa keskityn aiempiin aiheeseen liittyvien tutkimuksiin. Urheilevat pojat ja lukeminen on tutkimuskohteena ilmeisen tuore, koska suoraan aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ei löytynyt. Lukutaitoihin, nuoriin ja mobiililaitteisiin liittyviä tutkimuksia löytyy kyllä runsaastikin. Tämän luvun alussa käsittelen, mitä on perinteinen lukutaito ja miten sitä on laajennettu monilukutaidon ja uuslukutaidon käsitteillä. Seuraavaksi käyn läpi lyhyesti nuorten nykyisiä lukutottumuksia. Lopuksi käsittelen mobiiliteknologian merkitystä nuorille ja sitä, kuinka nuoret käyttävät teknologiaa hyväkseen.

2.1 Lukutaito

"Lukutaito on kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä, käyttöä ja arviointia sekä niiden lukemiseen sitoutumista lukijan omien tavoitteiden saavuttamiseksi, tietojen ja valmiuksien kehittämiseksi sekä yhteiskuntaelämään osallistumiseksi."(Sulkunen ym. 2010, s. 8).

Riittävä lukutaito on edellytys, että henkilö kykenee lukemaan ja tulkitsemaan tekstejä. UNESCO:n määritelmän mukaan henkilö on lukutaitoinen, kun hänellä on sellaiset taidot, joiden avulla hän pystyy toimimaan tehokkaasti yhteisössä sekä käyttämään näitä taitoja oman itsensä ja yhteisönsä hyödyksi. Lukutaidon kehittyminen edellyttää kirjallisia toimintoja, jotka lisäävät kykyä käyttää lukemista erilaisissa tilanteissa. Kokemukset ja havainnot varmentavat lukutaitoa. Näistä seuraa se, että lukeminen on nimenomaan taito, joka varmentuu vähitellen ja se ei ruostu vaikkei sitä käytettäisi vähään aikaan. (Sippola, 2008, s. 9 - 10.) Peruslukutaito voidaan tulkita tekstien lukemiseksi ja sen yhteydessä sanojen merkityksen ymmärtämiseksi, kyvyksi vastaanottaa informaatiota tekstistä sekä tehdä päätelmiä luetusta tekstistä. Lukemisen lisäksi lukutaidon käsite voi sisältää myös tekstin tuottamisen eli kirjoittamisen. Laajimmillaan lukutaito voidaan määritellä kuvan, tietotekniikan, median, ympäristön, kulttuurin, perinteen, taiteen ja tieteen sekä moraalin ja arvojen lukutaidoksi. (Sippola, 2008, s. 10 - 11.)

Korkeamäki (2011) esittelee artikkelissaan "*New Literacies - Millaista on oppia lukemaan ja kirjoittamaan 2000-luvulla*" kolme termiä: *emergent literacy*, *multiliteracies* ja *new literacies*. Näistä "emergent" oli aiemmin jo suomennettu muotoon sukeutuva. Literacy koettiin ongelmallisemmaksi, koska yhden sanan tulisi kuvata sekä luku- että kirjoitustaitoa. Nämä kaksi taitoa ovat kuitenkin Korkeamäen mukaan yksi yhteen sulautunut ja toisiaan tukeva ja kehittävä taito. Tällaisen luku- ja kirjoitustaidon edellytys on kaikkialla oleva (ubiquitous) kirjoitetun kielen ympäristö, johon kuuluvat mainokset, kyltit, lehdet ja tekstit vaatteissa. (Korkeamäki, 2011, s. 14 - 15.) Monilukutaidot (*multiliteracies*) termi on muodostunut yhdeksänkymmentäluvun puolivälissä, eri tieteenaloja edustavien tutkijoiden ryhmän toimesta. Tällä termillä haluttiin kuvata sitä moninaisuutta, joka kommunikoinnissa vallitsee eri kieli- ja kulttuuritaustojen vuoksi. Tutkijoiden mielestä media ja kaupallisuus vaikuttavat lasten ympäristöön siten, että vanhempien ja opettajien kieli ei tavoita lasten kieltä ja kulttuuria. Ryhmän väite oli, että visuaalinen viesti vaikuttaa voimakkaammin kieleen kuin kirjallinen viesti. (Korkeamäki, 2011, s. 16.) Uudet lukutaidot (*New Literacies*) eroaa aiemmin esitetystä monilukutaidoista (*multiliteracies*) siinä, että se on

kiinnostunut nimenomaan digitaalisista tekstiympäristöistä ja niihin liittyvistä käytänteistä populaari- ja koulukulttuurin ympäristöissä. (Korkeamäki, 2011, s.16.)

Castek ja kumppanit käyttävät uudet lukutaidot -termiä kuvaamaan uusia taitoja, jotka ovat tärkeitä, että pystytään onnistuneesti tunnistamaan kysymykset, etsimään niihin vastaukset ja käsittelemään internetistä saatua informaatiota. Uuslukutaito muodostuu uusista luku- ja kirjoitustaidoista sekä kommunikointitaidoista päivittäisessä informaatiotekniikassa. (Castek. ym., 2006, s 715.) Cervetti'n ym. (2006) mukaan uuslukutaito ja monilukutaito -termejä käytetään kuvaamaan lukutaidon ja sen opetuksen erilaisia näkökulmia. Molemmille on yhteistä, että ne laajentavat luku- ja kirjoitustaidon määritelmää sekä heijastelevat sosiaalisten ja kulttuuristen käytäntöjen jatkuvaa muutostilaa. Ennen kaikkea nämä termit ovat yritys muodostaa yhteys lukutaidon ja modernin elämäntavan välille. Keskustelut uuslukutaidosta keskittyvät usein uusiin teknologioihin, kun taas monilukutaidosta käytävät keskustelut käsittävät usein monenlaista lukutaitoa ja korkeampaa kulttuurin tietoisuutta. Huomaamme, että viittaukset termiin monilukutaito ovat tasaisesti jakautuneet toimintoihin, joihin liittyy jokin teknologia (multimedia, verkkoperustainen kommunikointi ja sisältö) ja niihin jotka korostavat muita moninaisia kommunikointimenetelmiä (tekstit, puhe, kuvat tai eleet). (Cervetti ym., 2006, s. 379.)

Ero uuden ja vanhan lukutaidon välillä on siinä, miten lukutaito määritellään. Jos lukutaito merkitsee perinteistä tekstipohjaista lukemista, informaation muistamista, ei lukutaito ole uutta, mutta jos lukutaidot ovat kommunikaatiota ja merkitysten esittämistä monimediaisesti, vanhan ja uuden välinen ero on aika selvä. (Korkeamäki, 2011, s. 17.) Lapset ja nuoret ovat synnynnäisiä digikansalaisia, koska kodeissa ja elinympäristössä on paljon uutta teknologiaa. Tämä vaikuttaa lasten luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen ja kehittymiseen. Monet tutkijat ovat sitä mieltä, että lukutaidon käsite on pohdittava uudelleen mediaympäristössä tapahtuneen muutoksen vuoksi. Lukutaito käsitetään suppeasti tekstien lukemisen taitona vaikka se on nykypäivänä paljon laajempi käsite. (Korkeamäki, 2011, s. 15.) Medialukutaito on keskeinen käsite tarkasteltaessa lasten ja nuorten valmiuksia tai kykyä saavuttaa, ymmärtää ja luoda informaatiota eri konteksteissa. Medialukutaito sisältää niin tuotannon, ilmaisun kuin vastaanoton valmiuksia. Medialukutaidon kehittyminen johtaa aktiiviseen median käyttöön ja hyödyntämiseen luovan ilmaisun välineenä. Lapset ja nuoret oppivat medialukutaidon päivittäisen median käytön kautta. Median ja mediakulttuurin läsnäolo leikeissä, harrastuksissa ja oppimisessa edistää medialukutaitoa, vaikka se ei varsinaisena tavoitteena olisikaan. (Noppari ym., 2008, s. 137.) Scholnikin (2001) mukaan on viitteitä siitä, että lukeminen on muuttumassa pintapuolisemmaksi, hajanaisemmaksi ja vähemmän keskittyneeksi. Lukemisen tyyli on muuttunut syvästä vertikaalisesta lukemisesta nopeaan horisontaaliin lukemiseen ja tästä on muodostumassa yleinen tekstin läpikälystekniikka. (Scholnik, 2001, s. 18.)

2.2 Lukutottumukset

Tampereen yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan 87 prosenttiin perheistä tulee vähintään yksi sanomalehti ja 80 prosenttiin myös jokin aikakauslehti lapselle. 93 prosentissa talouksista oli käytettävissä internet-liittymä, huomattiin että se on 14-vuotiaiden eniten käyttämä mediamuoto. Silti heistä 85 prosenttia lukee perheeseen tulevaa sanomalehteä, 11-vuotiaiden kohdalla luku oli 67 prosenttia. Vaikka varsin moni lukeekin sanomalehteä, sisällöllisesti näissä ikäluokissa luettiin erityisesti sarjakuvia, televisio-ohjelmia ja urheilusivuja. 14-vuotiaiden kohdalla sisältöön oli tullut myös mukaan yleisönosaston kirjoituksia, liitteiden ja muodoltaan helppojen ja lyhyiden uutisten lukeminen. (Noppari ym., 2008, s. 43-44.)

Saman huomion teki myös Uusitalo ja kumppanit (2011) Tampereen yliopistossa Lasten mediaympäristö muutoksessa -tutkimuksessa. Tutkimuserheissä lukemiseen on suhtauduttu myönteisesti ja 11- 14 -vuotiaista tutkimuksessa jokainen on ilmoittanut lukevansa kirjoja. Lastenlehdet alkavat tässä vaiheessa vaihtua nuortenlehtiin. Iän myötä kiinnostus sanomalehtiä kohtaa kasvaa ja tutkimuksen mukaan jo puolet 11-vuotiaista nuorista lukee päivittäin sanomalehteä. Lukeminen kohdistui pääasiassa urheilusivuihin, sarjakuviin ja säätietoihin. Myöhemmin mukaan tulee myös sanomalehden uutistuotantoon tutustuminen. (Uusitalo ym., 2011, s. 4, 37 - 38.)

Sanomalehtiä pidetään luotettavana tiedon lähteenä. 12-20 -vuotiaista vain neljäsosa pitää kotiin kannettua sanomalehteä tärkeänä omassa mediaelämässä. Nuoret lukevat pääasiassa sanomalehdistä kotimaan uutisia sekä paikallis- ja viihdeuutisia. Sanomalehti ei ole nuorille merkityksellinen media, mutta sanomalehtiä luetaan silti melko paljon. Niitä luetaan entistä enemmän verkossa, mutta myös paperiversio pitää pintansa. Printtimedian kulutus lisääntyy iän myötä. (Kangas ym., 2008, s. 14.)

Jyväskylän yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan lukeminen harrastuksena oli tytöillä selkeästi yleisempi (31 %) kuin pojilla (7 %). Samalla varsinkin poikien kiinnostus äidinkieleen ja lukemiseen vähenee iän myötä. Tutkimusten mukaan suurin osa sekä tytöistä että pojista on käyttänyt printtimedioita kotona kuluneen vuoden aikana, erot löytyvät luetuista medioista. Tytöt ovat lukeneet sanomalehtiä, iltapäivälehtiä ja aikakauslehtiä. Poikien lukeminen on keskittynyt enemmän sarjakuviin. (Luukka ym., 2008, s. 48, 161.)

Colombon ja Landonin (2011) tekemän tutkimuksen mukaan lapsille ja nuorille on tärkeää vertailla lukukokemuksiaan luokkatovereidensa kanssa, vaikka lukeminen on itsenäinen tapahtuma. Lukemisivinkkejä otetaan aikuisilta, mutta enemmän kirjan valinnassa painaa omien kavereiden arviot (kuinka moni on lukenut kirjan, onko se "cool" tai onko siitä tehty elokuva). Nuoret kyllästyvät lukemiseen, jos he joutuvat lukemaan kirjaa tahtomattaan eli eivät itse saa valita luettavaansa. Luettavan kirjan on oltava myös ikään sovitettu, se ei saa olla liian lapsellinen tai helppo, mutta se ei saa myöskään sisältää liikaa vaikeita sanoja ja käsitteitä. (Colombo & Landon, 2011, s. 63.)

2.3 Mobiiliteknologia ja nuoret

Mediatekstit ovat visualisoituneet ja tuottaminen sekä jakelu on helpottunut. Nuorten käyttämistä mediateksteistä suurin osa on visuaalisia. Kun kirjoittamista on pidetty tärkeimpänä ajattelemisen välineenä, sekin on muuttunut visuaaliseen suuntaan. Esittämiseen voidaan nykyisin käyttää videokameraa, jolla kuvaaminen voidaan rinnastaa jopa perinteiseen kirjoitustaitoon. Nykymedioiden luku- ja kirjoitustaito on tärkeä uuden ajan kansalaistaito, joita ilman on vaara syrjäytyä omasta yhteisöstä. (Palmgren-Neuvonen ym., 2011, s. 190 - 191.)

Mobiililaitteiden käyttö erilaisissa käyttöympäristöissä ja -tarkoituksissa kasvaa ja yleistyy koko ajan. Mobiililaitteita voidaan käyttää jo kirjojen korvaajana ja tiedon hankintaan, muokkaamiseen ja esittämiseen. McFall'in (2005) mukaan oppikirjoja on käytetty pääasiallisena sisällön välittämisen välineenä toisen ja korkeampien asteen oppilaitoksissa. Kuitenkin vaikuttaa siltä, että oppikirjat ovat tulossa entistä tarpeettomammiksi. Tiedon tuottamisen nopeutuminen viimeisten vuosikymmenten aikana on vastaavasti aiheuttanut oppikirjojen kasvun. On vaikeaa löytää kirja, joka tehokkaasti kattaa aiheen tietylle kurssille, sisältämättä huomattavaa määrää kurssiin kuulumatonta materiaalia. (McFall, 2005, s. 72.)

1980-luvun jälkeen syntyneille lapsille ja nuorille kotitietokoneet ja matkapuhelimet ovat olleet aina olemassa, koska he ovat syntyneet teknologisoituneeseen maailmaan. Heitä onkin nimitetty Millenniaali-sukupolveksi. He ovat taitavia ja motivoituneita kokeilijoita, monella tapaa mediataitoisia ja oppimiskykyisiä. Erilaiset sosiaaliset mediat ovat Millenniaaleille luonnollisia, koska teknologia mahdollistaa vapaa-ajan ja kouluajan limittymisen. (Kangas ym., 2008, s. 5.) Ensimmäinen digiajalla aikuistunut sukupolvi on kasvanut digitaalisen median ympäröiminä. Heidän teknologiasuhteensa on erilainen kuin aiemmilla sukupolvilla. Heille digitaalitekniikka ei ole videonauhuria tai leivänpaahdinta kummallisempi juttu. Digitaalisen median avulla nettisukupolvi kehittää ja levittää oman kulttuurinsa kaikkialle yhteiskuntaan. (Tapscott, 2010, s.14.) Tämän päivän nuoret ovat käyttäneet internetiä koko ikänsä, koska verkkoon liitetyt koneet ovat olleet yhtä yleisiä kuin sanomalehdet tai televisio. Pohjoismaissa tavallinen tietokone on edelleen yleisin laite, jolla internetiä käytetään, mutta mobiililaitteiden käyttö on saavuttamassa saman tason. Sosiaalisen verkoston palvelut ovat erityisen suosittuja mobiililaitteilla käytettyinä. (Kangas & Cavén-Pöysä, 2011, s. 10.)

Colombon ja Landon'in (2011) tekemässä kokeessa lapsille annettiin käyttöön iPad2-laitteita e-kirjojen lukemiseen ja myös muuhun käyttöön. Lapset olivat innostuneet uusista laitteista ja mahdollisuudesta käyttää "tekniisiä leluja", mutta myös osanneet hieman yllättäen tunnistaa joitakin haittapuolia kirjan lukemiseen tällaisella laitteella. Heidän mielestään kirja ei ole enää konkreettinen esine ulottuvuuksineen (koko, paino, jopa tuoksu) ja e-kirjat eivät saavuta välttämättä samaa ilmaisun rikkautta, kuin perinteinen kirja. (Colombo & Landon, 2011, s. 63.)

Marshall ja kumppanit (2001) havaitsivat, että korkeakouluopiskelijat hyödyntävät mobiileja laitteita, langatonta verkkoa, digitaalista kirjastoa ja muita tarpeellisia resursseja lukemiseen. Lukeminen on harvoin korkeakouluopiskelijoiden kohdalla kertaluontoinen, lineaarinen suoritus, jossa teksti luetaan alusta loppuun. Heidän havaintojen perusteella korkeakouluopiskelijat käyttivät digitaalikirjastoa hyväkseen, tekemällä omiin muistiinpanoihinsa merkintöjä ja palaamalla niihin myöhemmin täydentäen ja selittäen niitä lisäselvityksillä. Merkinnät voivat tietyissä tapauksissa jopa jäädä julkisiksi digitaalimerkinnöiksi kirjaston digitaaliaineistoon, jolloin muutkin opiskelijat hyötyvät ja voivat jatkokehittää niitä. (Marshall ym., 2001, s. 55.)

Wilskan (2012) 2000-luvun alkupuolella tekemässä tutkimuksessa nuorten kulutustottumuksista korostui entisestään teknologian ja erityisesti matkapuhelimen rooli. Nuorten kulutustottumuksille on ollut kulutusteorioiden mukaan tyypillistä itseilmaisuus, yksilöllisyys, luovuus, taiteellisuus, viihteellisyys, leikkisyys sekä arvaamattomuus ja nopeat muutokset. Nämä samat ominaisuudet ovat tyypillisiä myös uuden teknologian tuotteille ja palveluille. Täten teknologian kulutus ja nuorten kulutustottumukset nähdään nykyisessä elämäntyyllisessä lähes identtisinä. Uudet teknologiat ovat mahdollistaneet tuottaa uusia kulutustapoja ja kulutustyyliä. Uusista teknologioista erityisesti matkapuhelin ja mobiili-internet ovat muuttaneet nuorten kommunikointi- ja kulutustapoja. Mobiilitekniikka tarjoaa nuorille tunteen turvallisuudesta ja vapaudesta sekä matkapuhelimien mahdollistaman kommunikaatiokanavan. Kommunikaatiokanava toimii myös vanhemmille "kaukosäätimenä", jolla he voivat pitää taloudellista ja sosiaalista kontrollia nuoreen. (Wilska, 2012, s. 100.) Nuoret käyttävät keskinäiseen viestittelyyn pääasiassa tekstiviestejä, mutta myös pitkät puhelut läheisten ystävien kanssa ovat tyypillisiä. Vanhemmille ilmoitetaan puhelimella olinpaikka tai kysytään lupa mennä kaverin luo ja jos puhelin jää kotiin, nuori tuntee olonsa turvattomaksi tai orvoksi. (Uusitalo ym., 2011, s. 84.)

Nuorille matkapuhelin on kulutuskohde, johon liittyy paljon symboliarvoja. Yksilöllinen tyyllittely designin, värien tai lisäosien avulla kuvastaa käyttäjänsä elämäntyyliä tai alakulttuuria, johon hän kuuluu. Myös viimeisimpien puhelinmallien tai suosituksen brändin omistaminen kertoo trenditietoisuudesta. Matkapuhelimet ja mobiili kommunikaatio ovat tuottaneet eniten muutoksia nuorten kulutuskulttuureihin ja sosiaaliseen elämään. (Wilska, 2012, s. 100.) Valtaosa lapsista ja nuorista suosii vahvoja brändejä, hyvin tunnettuja tuotemerkkejä. Pelit tai ohjelmat voidaan sitoa *kulutusketjuksi*, jolloin jokin tuote voi olla tuttu nuorelle jo lapsuudesta brändinä lelujen kautta. Brändääminen tuo median käyttöön yhtenäisyyttä ja voi siten osaltaan kasvattaa mediasisältöjen sosiaalista merkitystä. (Uusitalo ym., 2011, s. 5.)

Wilskan (2012) mukaan Suomi on ollut alusta lähtien matkapuhelinten levinneisyydessä maailman kärkimaita. Vuonna 2004 keräämänsä aineiston perusteella Wilska toteaa, että valtaosalla oli käytössään matkapuhelin. Matkapuhelin oli ollut käytössä keskimäärin kahden ja puolen vuoden ajan ja keskimääräiseksi puhelinlaskuksi tuli noin 27 euroa. Noin puolelle tutkituista nuorista vanhemmat maksoivat koko laskun, mutta useimmissa perheissä oli sääntöjä puhelimen käytölle. Saldorajoituksen käyttö oli yleistä ja myös nuorien itse määrittelemät laskujen ylärajat. Wilska toteaa tutkimuksessaan, että puhelin on pojille enemmän tekninen laite, kun taas tytöille puhelin toimii kommunikaatiovälineenä. Nuorille suunnattu markkinointikin kohdistuu tämän vuoksi sukupuolen mukaan. Pojille markkinoidaan tuotteita niiden ominaisuuksien ja tuotemerkkien avulla, koska tyttöjä kiinnostaa teknologia itsessään vähemmän. (Wilska, 2012, s. 102 - 109.) Matkapuhelinten ominaisuudet ovat nuorille hyvin tärkeitä ja niitä helposti vertaillaan ja kritisoidaan kavereiden kesken. Arvioinnin kohteeksi joutuvat usein kameroiden kuvanlaatu tai musiikkisoittimen äänentoisto. Myös eri puhelinmallit ja niiden erilaiset käyttöliittymät ovat nuorilla jo hyvin opittuna. (Uusitalo ym., 2011, s. 85.)

Uusitalon ja kumppaneiden (2011) tutkimuksessa on huomattu internetin ja varsinkin sosiaalisen median merkityksen kasvu 11- 14 -vuotiaiden keskuudessa. Facebook on erittäin suosittu sosiaalisen median palvelu, jota tämän ikäryhmän edustajat jo aktiivisesti ja taitavasti käyttävät. He verkostoituvat Facebookin avulla, hyödyntävät sen tarjoamaa chat-palvelua sekä pelaavat palvelun kautta tarjolla olevia pelejä, joissa sosiaalisesta verkostosta on myös hyötyä. Matkapuhelin on erittäin merkittävä väline nykyään 11 - 14 -vuotiaiden lasten kommunikoinnissa. He käyttävät matkapuhelimen tarjoamia ominaisuuksia sopiessaan kavereiden kanssa asioista ja vaihtaessaan pikaisia kuulumisia. Tässäkin on tapahtunut muutosta muutaman vuoden aikana. Kun vuonna 2007 matkapuhelinta käytettiin yhteydenpidon välineenä, vuonna 2010 matkapuhelin on jo muuttunut moniin tarkoituksiin käytettäväksi ajanvietävävälineeksi. Nuoret ja lapset osaavat hyödyntää internetistä löytyvää media-aineistoa, musiikkia ja pelejä, ja käyttää niitä matkapuhelimellaan. (Uusitalo ym., 2011, s. 4 - 5.)

Nuorten suosima nettisisältö vaihtelee sukupuolen mukaan. Tyttöjen suosimia nettisisältöjä ovat muotiin, ulkonäköön ja julkkisiin liittyvät sivustot. Sosiaalisen median palveluista Facebook tarjoaa mahdollisuuden nuorille kirjoitella kuulumisistaan, kommentoida toisten tekstejä ja valokuvia tai pelata pelejä. Nuorille MTV3:n tai iltapäivälehtien sivut ovat yleinen uutisten lähde. Lisäksi YouTube videopalvelu on erittäin yleinen siirtymisten ja odotusaikojen viihdyke. Näitä palveluita käytetään sujuvasti mobiileilla päätelaitteilla. (Uusitalo ym., 2011, s. 50 - 54.)

Nuorten tapa käyttää matkapuhelinta on erilainen. Siinä missä vanhemmat sukupolvet soittavat ja ehkä jopa lukeva sähköpostin puhelimella, nettisukupolven edustajat surffaavat netissä, ottavat kuvia ja videoita. Heillä on Facebook ja Skype tai muu

vastaava viestintäohjelma avoinna koko ajan. Nuoret eivät käytä enää lehti-ilmoituksia myydäkseen tai ostaakseen tuotteita, vaan heille on luontevaa laittaa ilmoitus netin ilmoituspalstoille. (Tapscott, 2010, s. 23.) sNuoret käyttävät matkapuhelinta ajanvietemediaan musiikin kuunteluun ja videoiden katseluun. Matkapuhelin on useissa tapauksissa käytännöllisyytensä ja monikäyttöisyytensä vuoksi syrjäyttänyt iPodit tai muut mp3-soittimet. Matkapuhelinta käytetään myös kuvien ottamiseen itsestä, lemmikeistä, harrastuksista, maisemista sekä hauskoista tilanteista. Kuvia asetetaan puhelimen taustakuvaksi tai lähetetään kavereille, vaikka varsinaiset multimediamviestit eivät enää olekaan kovin suosittuja. Muut medianjakopalvelut (mm. Facebook) on korvanneet multimediamviestit. (Uusitalo ym., 2011, s. 82 - 87.)

Nettisukupolven netissä käyttämänsä aika ei ole pois ystävien kanssa vietetystä ajasta, eikä mistään muustakaan harrastuksesta. Todennäköisintä on, että jos he eivät olisi netissä, he katselisivat sen ajan televisiota. Heidän vanhempansa katselivat televisiota saman ikäisinä keskimäärin 22,4 tuntia viikossa. Nettisukupolvi katselee televisiota vähemmän ja eri tavoilla kuin vanhempansa. Nettisukupolven edustaja luultavasti on samanaikaisesti tietokoneella ja viestittelee eri laitteilla, kuuntelee musiikkia ja tekee läksyjä. Televisio on heille vain taustalla lisäinformaationa. (Tapscott, 2010, s. 34 - 35.)

2.4 Yhteenveto

Lukutaito on aina ollut tärkeä tiedon siirtämisen väline. Lukutaidon ja lukemisen avulla myös kirjoitustaito kehittyy. Nykyäänkin vielä luetaan painettuja lehtiä ja kirjoja, mutta lukeminen on saamassa uusia ulottuvuuksia ja laajenemassa mobiililaitteiden mukaantulon myötä. Edelleen useassa kodissa luetaan aamiaispöydässä päivän sanomalehteä painettuna versiona, mutta yhä useammin lukeminen suoritetaan jollain mobiililaitteella, puhelimella tai padilla. Ja paikkana voi olla jokin muukin paikka, esimerkiksi bussimatka töihin tai kouluun. Mobiililaitetta käytetään yleensä kun halutaan lukea tietyt itseä kiinnostavat uutiset, kuten urheilu-uutiset, televisio-ohjelmat tai sarjakuvat. Harrastukseen liittyviä nettisivuja luetaan usein mobiililaitteella, sen ajasta ja paikasta riippumattomuuden vuoksi.

Nykynuorisolle mobiililaitteilla lukeminen ja niiden avulla kommunikointi on ollut osa jokapäiväistä elämää, koska he ovat olleet kotitietokoneiden ja matkapuhelimien kanssa tekemisissä jo syntymästään saakka. Tämä Millenniaali-sukupolvi tai nettisukupolvi on täynnä taitavia ja erittäin motivoituneita kokeilijoita, medialukutaitoisia ja oppimiskykyisiä nuoria.

Nykynuoret käyttävät matkapuhelinta monipuolisesti suoraan viestintään henkilöltä toiselle, esimerkiksi kavereiden tai vanhempien välillä. Matkapuhelimen ja muidenkin mobiililaitteiden käyttötapoihin kuuluu olennaisesti myös sen käyttö musiikkisoittimena iPodin tai muun mp3-soittimen sijasta. Nuoret käyttävät myös puhelimissa olevia kameroita kuvatakseen henkilöitä tai tilanteita ja jakaakseen kuvia sitten sosiaalisessa mediassa.

Nuorille on tärkeää, että matkapuhelin on tietyn merkkinen ja mielellään mahdollisimman uutta mallia. Puhelimeen liittyy paljon symboliarvoja ja brändäystä, joka voi alkaa joidenkin kulutustuotteiden osalta jo leluista lähtien. Puhelimien ominaisuudet ovat tärkeitä ja nuoret vertailevat niitä keskenään ja arvioivat kriittisesti eri mallien ominaisuuksia.

Tässä tutkimuksessa lukutaidon lähtökohdaksi on asetettu perinteinen lukeminen. Perinteistä lukemista on lehtien ja kirjojen lukeminen, olkoon ne sitten perinteisessä

painetussa muodossa tai sähköisessä muodossa e-kirjana tai internetistä saatavilla. Tällainen lukutaitohan kaikilla tutkimukseen osallistuneilla oppilailta jo on, mutta tarkoituksena on tutkia millainen vaikutus mobiililaitteilla olisi muuten vähäiseen innostukseen lukemista kohtaan.

Moni- ja uuslukutaidot laajentavat perinteistä luku- ja kirjoitustaitoa koskemaan myös erilaisiin teknologioihin, jotka ovat nuorille olleet läsnä jo lapsuudesta saakka. Näillä uusilla teknologioilla nuoret voivat ja osaavat hakea kysymyksiin vastauksia, käsitellä hankkimaansa informaatiota ja jakaa sitä eteenpäin. Tämä taito on opittu jo nuorella iällä ja nuoret sisäistävät helposti uudet teknologiat ja oppivat käyttämään sujuvasti uusia laitteita. Myös tämä on uuslukutaitoja, että pystyy soveltamaan aiemmin oppimaansa ja lukemaan esimerkiksi matkapuhelimen kuvakkeita ja ymmärtämään niiden merkityksen ilman erillistä ohjetta.

3. Tutkimusmenetelmät

Tässä luvussa käsittelen tutkimusmenetelmät, joita tutkimuksen aikana käytettiin. Myös aineistonkeruumenetelmät ja sisällönanalyysimenetelmät esitellään tässä luvussa. Tämä tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus.

Laadullisessa tutkimuksessa on käytössä harkinnanvarainen otos, eli aineisto/tutkittavat on valittu tutkijan asettamien kriteerien perusteella. Tutkimukseen osallistumisen tulisi olla kuitenkin vapaaehtoista. Tutkittavia valittaessa täytyy muistaa pyytää myös lupa tutkimuksen suorittamiseen ja jos kyseessä on alaikäiset, on lupa oltava myös oppilaan koululta ja vanhemmilta. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009, s. 49.)

Tämän tutkimuksen taustalla on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Lukuinto-ohjelma (<http://www.lukuinto.fi/>), jota hallinnoi Oulun yliopiston humanistinen ja kasvatustieteellinen tiedekunta. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten luku- ja kirjoitustaitoja ja ennen kaikkea löytää keinoja kasvattaa heidän lukuinnostusta. Tavoitteena on myös vahvistaa lasten ja nuorten erilaisten tekstien ja mediasisältöjen käyttöä. Tietojenkäsittelytieteiden laitos osallistuu tähän hankkeeseen muun muassa Projekti 2 -kurssin kautta, jonka aikana kolme kurssin opiskelijaa suoritti tiedonkeruun kyselyiden ja haastatteluiden kautta. Mobiililaitteet lukemisen apuna ja innostajana tuovat tähän tutkimukseen tietoteknisen näkökulman.

3.1 Aineistonkeruumenetelmät

Laadullinen aineisto voi usein olla laaja ja siitä hyödynnetään tutkimuksissa vain osa. Aineistonkeruumenetelmän valintaa ohjaa se, millaista tietoa etsitään ja millainen aineisto tarjoaa parhaiten ratkaisuehdotuksia asetettuun tutkimutehtävään ja -ongelmiin. Ei ole olemassa sääntöä siitä, kuinka paljon esimerkiksi haastateltavia pitäisi olla ja siten tuotettua aineistoa. Lähtökohta aineiston koolle voidaan määritellä jo siitä onko tutkimus kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen tutkimus. *Kvantitatiivisessa* tutkimuksessa voidaan pyrkiä yleistettäviin päätelmiin, kuvaamaan tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä tai sitä kuinka yleisestä ilmiöstä on kyse. *Kvalitatiivisessa* tutkimuksessa on tavoitteena jonkin ilmiön ymmärtäminen tilastollisten yhteyksien etsimisen sijaan. Tähän voi riittää hyvinkin pieni tutkimusaineisto. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009, s. 47 - 49.)

Aineistonkeruumenetelminä tässä tutkimuksessa käytettiin kyselyä ja haastattelua. Ennen varsinaista haastattelua oli lyhyt käyttökokeilu, jossa oppilaat saivat käyttää kahta erilaista laitetta lukemalla niihin ladattuja kirjoja noin viidentoista minuutin ajan, jolloin he saivat tuntuman siitä, millaisia nämä laitteet olisivat lukemis tarkoituksessa. Toinen laitteista oli mini-iPad ja toinen pelkästään kirjojen lukemiseen tarkoitettu lukulaite. Haastattelujen aikana tämän käyttökokeilun kokemuksiin palattiin muutamassa kysymyksessä, mutta en analysoi näiden kysymysten vastauksia tässä tutkimuksessa. Aineistoni on kerätty haastatteluiden perusteella.

Tietojenkäsittelytieteiden Projekti 2 –kurssin opiskelijoista koostuva projektiryhmä pyysi ennen varsinaista ennakkokyselyä oppilaiden vanhempien suostumuksen oppilaiden osallistumiseen tutkimukseen kirjallisena (Liite A). Tämän jälkeen tehdyn ennakkokyselyn (liite B) perusteella oppilaiden joukosta valittiin haastatteluun

urheiluvia, pääasiallisesti jääkiekkoa harrastavia, 12–15 -vuotiaita poikia. Haasteltavien joukossa oli myös muutamia muiden urheilulajien harrastajia sekä joitakin tyttöjä. Tytöt haastateltiin normaalisti, mutta tästä tutkimuksesta heidät jätettiin pois, koska haluttiin keskittyä ainoastaan poikien kiinnostukseen lukemista kohtaan. Taulukosta 1 näkyy nuorten ikä ja luokka-aste, harjoituksiin käyttämät ajat ja lajit. Yhdestätoista oppilaasta vain yksi harrasti jotain muuta kuin jääkiekkoa; hän oli kahdessa eri ikäluokassa pelaava pesäpallolija, mistä syystä hänen harjoitusmäärät olivat suurempia muihin nähden. Pesäpallo on laji, jonka kilpailukausi on kesällä, jolloin se ei aiheuta ongelmia koulunkäynnin ja läksyjen lukemisen ja tekemisen kanssa niin paljon kuin jääkiekko. Jääkiekkoilevilla nuorilla saattaa olla pelimatkoja jopa viikollakin, jolloin heidän on jätettävä kokonaan tai osittain koulupäivä väliin ja korvattava se jotenkin. Kaikki koulutehtävät on kuitenkin tehtävä.

Haastattelu on ennalta suunniteltu vuorovaikutteinen keskustelutilanne, jonka avulla kerätään tietoa käyttäjien asenteista ja kokemuksista, lomake-, teema- tai avoimella haastattelulla. Haastattelut voidaan toteuttaa yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluina, joka mahdollistaa niiden monipuolisen käytön. Yksi haastattelun vahvuuksia on suora vuorovaikutus haasteltavien kanssa. Haastattelussa tietoa kerätään kielellisen vuorovaikutuksen avulla. Monet käytettävyyteen liittyvät asiat selviävät parhaiten suoraan käyttäjältä kysymällä ja haastattelun avulla selviää kuinka käyttäjät kokevat jonkin järjestelmän tai mistä ominaisuuksista siinä he pitävät tai eivät pidä. Haastattelun avulla saadaan etupäässä kvalitatiivista eli laadullista tietoa. (Vuorela, 2005, s.37.)

Haastattelutilannetta varten oli valmiiksi sovitut kysymykset (liite C), jotka toimivat haastattelun runkona, mutta antoivat mahdollisuuden myös esittää tarkentavia lisäkysymyksiä. Kaikki haastattelut myös nauhoitettiin videokameralla myöhempää sisällönanalyysia varten. Tarvittaessa haastateltavalle tehtiin tarkentavia kysymyksiä. Nuoret haastateltavina eivät ole kovin puheliaita ja vastaavat kovin helposti yhdellä tai kahdella sanalla, "Kyllä" tai "Ei" ja näissä tapauksissa joudutaan tarkentamaan vastausta jatkokysymyksellä. Täten haastattelun joustavuus tiedonkeruumenetelmänä puolsi paikkaansa. Jos tiedonkerääminen olisi toteutettu tarkkaan määritellyillä kysymyksillä, haastattelusta saatava tieto olisi jäänyt vajavaiseksi ja vaikeasti tulkittavaksi.

Taulukko 1. Nuorten aktiivisuus

Ikä / Luokka	Harjoitukseen käytetty aika viikossa	Laji
12 v / 6. lk	Neljät harjoitukset viikossa, ma, ti to, pe, niihin menee aina kolme tuntia. Yhteensä 12 tuntia. Viikonloppupelit päälle	Jääkiekko
15 v. / 9. lk	5 – 6 krt viikossa 3 tuntia kerrallaan, yhteensä noin 15 - 18 tuntia. Yleensä joka viikonloppu peli	Jääkiekko
15 v. / 9. lk	5 – 6 kertaa viikossa, yhteensä noin 15 - 16 tuntia viikossa.	Jääkiekko
13 v. / 7 lk	4 - 5 kertaa viikossa, kolme tuntia kerrallaan, yhteensä 12 - 15 tuntia. Pelipäivänä viisikin tuntia, jos on turnaus niin koko päivä.	Jääkiekko
13 v. / 7 lk	Harjoitukset neljästi viikossa ja lisäksi oheistoiminnot.	Jääkiekko
15 v. / 9. lk	Harjoituksia neljä kertaa viikossa sekä peli tai kaksi viikonloppuna.	Jääkiekko
15 v. / 9. lk	Joka päivä treenit, noin 2 tuntia kerrallaan. (Pelaa kahdessa joukkueessa)	Pesäpallo
14 v. / 8 lk	Neljät harjoitukset viikossa, ainakin kolme tuntia kerrallaan. Yhteensä noin 12 tuntia. Viikonloppuna vielä pelit	Jääkiekko
15 v. / 8 lk	Neljä kertaa viikossa treenit, pari-kolme tuntia kerrallaan. Joka viikonloppu peli.	Jääkiekko
15 v. / 9. lk	Treenit kolmesti viikossa ja yksi tai kaksi peliä viikonloppuna. Treenit kestävät kolmisen tuntia.	Jääkiekko
15 v. / 9. lk	Harjoitukset kolme kertaa viikossa ja pelit päälle. Pari - kolme tuntia kerrallaan. Yhteensä 6 - 8 tuntia.	Jääkiekko

Tutkimusmenetelmänä oli teemahaastattelu, joka sijoittuu formaaliudessaan lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin. Teemahaastattelu on hieman strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, koska siinä on kaikille haastateltaville samat etukäteen valmistellut aihepiirit ja kysymykset. Teemahaastattelu antaa mahdollisuuden vapaammalle keskustelulle ja haastateltava voi tehdä tarkentavia apukysymyksiä. Teemahaastattelun suosio perustuu siihen, että haastateltavalla on vastaamisen vapaus. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009 s. 56.) Teemahaastattelussa eli

puolistrukturoidussa haastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen varassa. Teemahaastattelussa haastattelijalla on mahdollisuus esittää kysymykset hieman eri järjestyksessä ja vapaammin sanamuodoin kuin täysin strukturoidussa haastattelussa tai kyselyssä. Teemahaastattelu antaa mahdollisuuden myös haastattelijalle tehdä tarkentavia kysymyksiä kysymysrunгон ulkopuolelta. (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009, s.75.)

Puhtaasti käytettävyydestäukseen pohjautuva tutkimus ja tiedonkeruu voisi tuottaa tässä ikäluokassa hieman virheellisiä tuloksia. Aikuisten puuttuminen lasten toimintaan ja lasten halu miellyttää aikuisia, voi aiheuttaa testitulosten vääristymistä. Lapsi ja nuori voivat kokea käytettävyydelaboratorion tai paikan, jossa joku tarkkailee häntä koko ajan, uhkaavaksi. Käytettävyydestäus lasten ja nuorten kanssa tulisikin tehdä tutussa seurassa, tutuilla laitteilla ja tutussa ympäristössä. (Höysniemi, 2005, s. 265.) Samalla tavoin haastattelutilanteessa nuorilla oli varsinkin aluksi havaittavissa pientä varautuneisuutta haastattelijaa kohtaan.

3.2 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysi on kuvattu menettelytapana, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Dokumentteja voi olla esimerkiksi kirjat, artikkelit, kirjeet, haastattelut, keskustelut ja miltei mikä tahansa kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. Sisällönanalyysia voidaan käyttää hyvin täysin strukturoimattomaankin aineistoon, jolloin analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä muodossa. Sisällönanalyysin tarkoituksena on järjestää kerätty aineisto johtopäätösten tekoa varten. Aineistolähtöisessä analyysissa pyritään luomaan aineistosta teoreettinen kokonaisuus, jossa analyysiyksiköt valitaan tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti. Aineistolähtöisen eli induktiivisen aineiston analyysissä on kolme eri vaihetta: 1) aineiston redusointi eli pelkistäminen, 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston pelkistämässä analysoitava informaatio voi olla aukikirjoitettu haastatteluaineisto, joka pelkistetään siten, että aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois joko tiivistämällä tai pilkkomalla tieto osiin. Aukikirjoitetusta aineistosta etsitään tutkimustehtävän kysymyksillä kuvaavia ilmaisuja. Aineiston klusteroinnissa alkuperäisilmaukset käydään tarkasti läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja luokitellaan luokaksi. Abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Abstrahoinnissa edetään alkuperäisinformaation käyttämisestä kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. s. 95 - 111.)

Aloitin aineiston analysoinnin videoitujen haastattelujen purkamisella kirjoitettuun muotoon eli litteroinnilla. Aivan tarkasti kaikkea sanottua ei videoista kirjoitettu, vaan sanotuista asioista pyrittiin löytämään se tärkein asia esille. Haastateltuja oppilaita oli 17, joista kuusi tyttöä jätin pois, koska tutkimusongelma keskittyy vain 12-15 -vuotiaisiin poikiin. Videot olivat pituudeltaan 30 minuutista 45 minuuttiin, mutta niiden alussa oli noin 15 minuutin mittainen käyttökokeilu, jonka myös jätin huomiotta. Käyttökokemuksen tutkiminen ei kuulunut varsinaisesti tämän tutkimuksen piiriin.

Litteroitaessa puhemuotoinen aineisto kirjoitetaan sen hallitsemista ja analysoimista helpottavaan muotoon. Jos haastattelusta litteroidaan valikoiden, tutkimuksen kannalta tärkeimpiä asioita, on vaarana että jotain olennaista jää huomiotta. Puolistrukturoidussa haastattelussa voidaan poimia vain tutkimuksen kannalta oleelliset kohdat. Kuitenkin

kannattaa ensin litteroida mahdollisimman kattavasti ja rajata lopuksi. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009 s. 78 - 79.)

Litteroitaessa haastattelut on hyvä numeroida yksilöivästi, sillä tämä helpottaa aineiston käsittelyä ja analyysia. Tunnistetietoina voi olla haastateltavan sukupuoli, ikä, asuinpaikka, koulutus tai ammatti. Tunnistetiedoista ei ole olemassa yhteneväistä ohjetta, joten ne voivat olla juuri sellaisia, kuin tutkija parhaaksi kokee. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009 s. 79 - 80.) Tämän tutkimuksen litteroinnissa käytin samoja tunnistemerkintöjä, joilla haastattelijat olivat videot nimenneet. Tunnisteissa oli ensimmäisenä erotteleva kokonaisluku, sitten sukupuoli, luokka ja ikä. Esimerkiksi 1M612.

Haastattelurungossa oli alustavasti 26 kysymystä, jotka käytiin haastattelutilanteessa läpi. Osaan kysymyksistä vastaukset tulivat helposti, mutta muutamassa tapauksessa vastaus saatiin vasta jatkokysymyksen avulla. Minun tutkielmani kannalta näistä kysymyksistä vain osa oli tarpeellisia, joten jouduin selaamaan materiaalia runsaasti, että löysin vastaukset omaan tutkimukseeni. Näin ollen vastausten kirjoittaminen ja aineiston analysoiminen oli kohtalaisen tarkkaa työtä, että kaikkiin kysymyksiin sain riittävän vastauksen. Kaikkien haastateltavien kohdalla ei löytynyt riittävän yksiselitteistä vastausta, joten sen vuoksi joissakin kohdissa ei ole yhtäläistä määrää vastanneita.

Analyysi on tutkimuksen aineiston lukemista, järjestelyä, sisällön ja rakenteiden erittelyä, jäsentämistä ja pohtimista. Lyhyesti sanottuna: saada kirjavasta ja toisinaan runsaasta tekstimassasta "tolkkua". Analyysissa tutkija tiivistää aineistoa ja tulkitsee sitä teorian, empirian ja oman ajattelunsa avulla, tavoitteena saavuttaa jotain enemmän kuin vain aineistoa alkuperäismuodossaan. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009 s. 73 - 75.)

3.3 Tutkimuksen laadun arviointi

Laadullisen tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta (validiteetti ja reliabiliteetti) ei voida arvoida samalla tavalla kuin määrällisen tutkimuksen, vaikka luotettavuuden arviointi onkin tärkeä osa tieteellistä tutkimusta. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, onko tutkimus pätevä, onko se perusteellisesti tehty, ovatko saadut tulokset ja tehdyt päätelmät "oikeita". Tutkimuksen luotettavuutta, reliabiliteettia, arviotaessa on huomioitava kolme eri kohtaa. Erityisen metodin reliabiliteetin arviointi (*quixotic reliability*); onko käytettävä metodi eri olosuhteissa tai konteksteissa luotettava. Tietty haastattelukysymys voi tuottaa ennalta-arvattavia vastauksia, mutta se ei tarkoita, että kysymys pätee eri kontekstissa. Ajallinen reliabiliteetti (*diachronic reliability*); onko mittaukset tai havainnot eri aikoina verrannollisia. Johdonmukaisuus tuloksissa (*synchronic reliability*); eri välineillä saadaan samoja tuloksia samaan aikaan tehdystä tutkimuksesta. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009 s. 24 - 26.)

Tuomen ja Sarajärven mukaan (2009) tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään usein validiteetin (tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu) ja reliabiliteetin (tutkimustulosten toistettavuus) käsittein. Laadullisessa tutkimuksessa tämä koetaan ongelmaksi, koska nämä käsitteet ovat syntyneet määrällisen (kvantitatiivisen) tutkimuksen piireissä ja ne vastaavat niiden tarpeita. (Tuomi, J. & Sarajärvi, A., 2009. s. 136.) Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2009) toteavat myös, että validiteetti ja reliabiliteetti käsitteiden käyttäminen laadullisen tutkimuksen yhteydessä on ristiriitaista. Silti luotettavuuden parantamiseksi käytettävistä keinoista ollaan suurimmaksi osaksi yksimielisiä. Tekstit tulisi aukikirjoittaa ja kategorisoida,

haastattelut esiteltä ja harjoitella luotettavuuden lisäämiseksi ja käyttää yhdenmukaisia muistiinpanotekniikoita ja käytänteitä. Nauhoitteiden ja videoiden avulla voidaan ajatella lisättävän tutkimuksen luotettavuutta, koska muutkin kuin läsnäolijat voivat analysoida aineistoa ja vertailla havaintojaan. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2009 s. 26.)

Tutkimuksen luotettavuutta varmistaa kattava haastattelumateriaali, jota kerättiin yhteensä 17:ltä oppilaalta, joista 11 otettiin tähän tutkimukseen mukaan. Kaikki haastattelut nauhoitettiin videokameralla, joten niitä voidaan käyttää myöhemmissäkin tutkimuksissa. Haastattelut pystyttiin suorittamaan nopeaan tahtiin, jolloin haastattelujen sisältöihin ei tullut muutoksia. Saman henkilön suorittamina haastattelujen sisältö säilyi myös kerrasta toiseen varsin samankaltaisena. Luotettavuus varmistuu myös sillä, että haastateltaviksi saatiin urheilevia ja saman lajin harrastavia nuoria riittävä määrä. Jos sama tutkimus toistettaisiin myöhemmin tai samaan aikaan toisaalla, vastaavalla haastateltavien ryhmällä, tulokset olisivat samankaltaisia.

Tämän tutkimuksen pätevyys toteutuu perusteellisten haastattelujen ja analyysien perusteella saaduista tuloksista. Tutkimuksessa käytetty teemahaastattelu tuotti juuri sellaisen informaation jota sillä lähdettiin hakemaan. Haastatteluilla saatiin tietoa nuorten lukutottumuksista, mobiililaitteiden käytöstä ja mobiililaitteilla lukemisen vaikutuksesta heidän kiinnostukseen lukemista kohtaan.

Tutkimuksen luotettavuutta heikentää mielestäni se, että tutkimuksen kohteena oli nuoria oppilaita. Kuten edellisessä luvussa jo todettiin, nuorilla ja lapsilla on taipumus vastata niin kuin he luulevat, että aikuiset haluavat heidän vastaavan. He eivät myöskään välttämättä mainitse asioita, jotka ovat heidän mielestään itsestään selvyyksiä, mutta joita tutkijat kuitenkin odottavat. Esimerkiksi kysyttäessä mihin vastaaja käyttää matkapuhelinta, vain yksi vastasi soittamiseen, vaikka oletettavaa on että kaikki soittavat puhelimella.

4. Tutkimustulokset

Tässä luvussa käyn läpi haastatteluista saadut tutkimustulokset. Kysymyksiä oli haastattelussa määrällisesti huomattavasti enemmän, mutta olen analysoinut niistä vain oman tutkimukseni kannalta olennaisimmat ja jaotellut ne omien otsikoidensa alle. Pyrin löytämään vastauksista, mitä mobiililaitteita oppilailla on käytössään ja mihin käyttötarkoituksiin niitä tällä hetkellä käytetään. Lisäksi erottelen vastauksista kuinka paljon oppilaat käyttävät mobiililaitteita lukemiseen. Vaikka tutkimuksen tavoitteena on tutkia mobiililaitteiden vaikutusta nimenomaan perinteiseen lukemiseen, on kaikenlainen lukeminen kuitenkin huomioitu mukaan.

Oppilaiden vastauksista haetaan myös joitakin ideoita, miten mobiililaitteita voisi käyttää parantamaan heidän kiinnostusta lukemista kohtaan. Myös ideat, kuinka mobiililaitteita voitaisiin käyttää koulunkäynnin tukena ja apuna, on huomioitu.

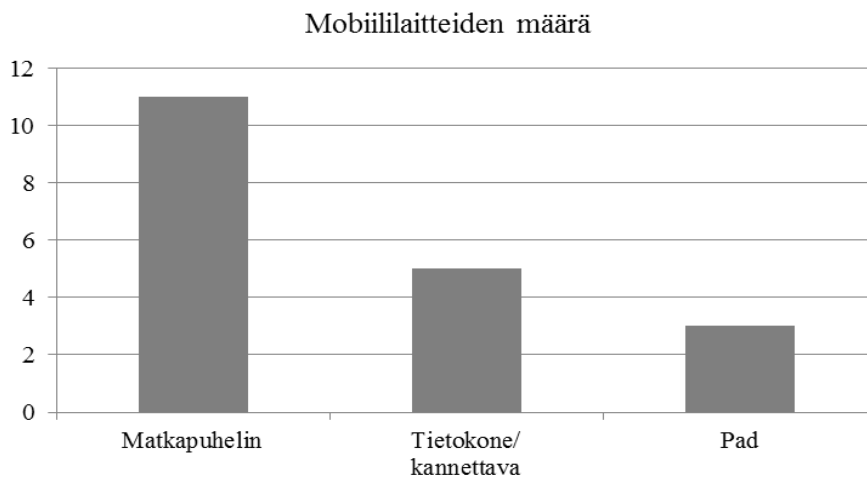
Oppilailta kysyttiin ehdotuksia mobiililaitteiden käyttöön koulussa oppitunneilla ja erikseen käyttöön kotitehtävien apuvälineenä.

Oppilaat saivat ennen haastattelua kokeilla kahta erilaista lukulaitetta noin viidentoista minuutin ajan. Toinen laitteista oli mini iPad, jolla voi tehdä paljon muutakin kuin pelkästään lukea kirjoja. Tässä laitteessa on internet-yhteys ja paljon sovelluksia, joten toinen laite oli pelkästään e-kirjojen lukemista varten oleva mobiililaitte.

4.1 Mitä mobiililaitteita haastateltavilla on käytettävissä?

Kysymyksellä ”Mitä mobiililaitteita sinulla on?” kartoitettiin oppilaiden käytössä olevia mobiililaitteita (Kuva 1). Haastatteluista oppilaista kaikilla yhdellätoista on käytettävissä oma matkapuhelin. Lisäksi viisi oppilasta kertoi omistavansa tietokoneen tai kannettavan tietokoneen. Tässä ei tehty eroa kannettavan ja pöytäkoneen välille. Padeja oli käytettävissä kolmella oppilaalla joko omana tai kotona, toisen perheen jäsenen kautta.

”Siskolla on iPadi, sitä minä joskus käytän.” (Poika, 13 vuotta, 7. lk)

Kuva 1. Eri mobiililaitteiden lukumäärät

4.2 Mihin käyttötarkoituksiin mobiililaitteita käytetään?

Taulukossa 2 on esitetty mihin käyttötarkoituksiin oppilaat käyttävät enimmäkseen mobiililaitteitaan. Mobiililaitteiden käyttötarkoitukset oppilailla oli enimmäkseen pelaamista tai internetin selailua. Internetissä käytettiin sosiaalisen median palveluita, joita tässä tapauksessa edusti pääasiallisesti Facebook. Muita sosiaalisen median muotoja myös mainittiin, mutta mitään tiettyä sovellusta tai mediaa, kuten Twitter, ei mainittu. Näihin viitattiin yleisesti vain viestittelemällä tai chattailemalla.

Asia johon kiinnitin huomion jälkikäteen analysoidessani vastauksia, oli se että vain yksi vastaajista sanoi käyttävänsä mobiililaitetta soittamiseen. Ilmeisesti tämä koettiin varsinkin puhelinten kohdalla niin itsestään selvyydeksi, että sitä ei kannattanut erikseen mainita. Samoin varsinaisten tekstiviestien lähettäminen mainittiin vain yhdessä vastauksessa. Videoiden katselun jostain palvelusta, esimerkiksi YouTube'sta, mainitsi vain yksi oppilas ja musiikkia ei vastausten perusteella kuunnellut kukaan.

"Jotakin pelejä pelaan tai sitten käyn Facebookissa tai lähettelen viestejä kavereille." (Poika, 15 vuotta, 9. lk)

Taulukko 2. Mobiililaitteiden käyttötarkoitus

Viestintä/sosiaalinen media	Pelaaminen	Videot	Lukeminen
Yleensä Facebookissa (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	No kyllä sitä joitain pelejä tykkää pelata... (Poika, 12 vuotta, 6. lk)	Katselen videoita tai elokuvia... (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	Jotakin Iltasanomia, Iltalehteä luen. Jotain uutisia katson ja jos jotain tietoa pitää etsiä... (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Netissä yleensä, Facebook (Poika, 14 vuotta, 8. lk)	Pelaan jotakin pelejä (Poika, 15 vuotta, 9. lk)		... luen jotain IS:n tai IL:n uutisia (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Juttelen kavereiden kanssa (Poika, 15 vuotta, 8. lk)	No netissä olen surffannut ja pelejä pelannut (Poika, 15 vuotta, 9. lk)		...mutta just jos ei ole mitään muuta tekemistä niin voi lukea just urheilukirjallisuutta (Poika, 12 vuotta, 6. lk)
... sitten käyn Facebookissa tai lähettelen viestejä kavereille (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	Käyn joskus netissä ja pelaan niitä pelejä (Poika, 13 vuotta, 7. lk)		
...Sitten Facebook ja muut. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	...Puhelimella pelaan joskus. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)		
...Facebook (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	Jotakin pelejä pelaan ... (Poika, 15 vuotta, 9. lk)		
No enimmäkseen varmaan chattailyyn ... (Poika, 15 vuotta, 9. lk)			

4.3 Lukeminen mobiililaitteilla

Oppilaat eivät haastattelussa omien sanojensa mukaan paljonkaan käyttäneet mobiililaitteita varsinaiseen lukemiseen. Monet oppilaat kuitenkin lukivat mobiililaitteilla viestejä, internetsivuja ja eri lehtien internetsivuilta uutisia ja sarjakuvia, kuten Taulukosta 3 selviää. Täten voidaan sanoa että nuoret lukevat mobiililaitteilla, mutta eivät lukemisen perinteisessä merkityksessä. Tämä osoittaa sen, että tämä sukupolvi on synnynnäisiä digikansalaisia, kuten Korkeamäki (2011) on todennut. Monissa paikoin käytetään symboleja, kuvakkeita ym. suoran tekstin sijaan, jolloin lukeminenkin on kehittynyt visuaalisempaan suuntaan (Palmgren-Neuvonen ym., 2011, s.190 – 191). Tämä aiheuttaa myös sen, että nuoret eivät ajattele lukevansa, koska luettava media ei koostu välttämättä kirjaimista ja sanoista.

"No ainakin Facebookin lukemiseen ja kyllä sitä joskus saattaa käydä jossakin lukemassa jotain uutisia vaikka.." (Poika, 13 vuotta, 7. lk)

Joidenkin kommenttien perusteella pystyi päättämään, että nopeasti päivittyvät ja muuttuvat tiedot haluttiin lukea internetin kautta. Esimerkiksi iltapäivälehtien ja sanomalehtien uutiset luetaan mielellään tietokoneella tai mobiililla laitteella. Uutisista haluttiin nopeasti saada yleiskuva eikä mitään syvällistä analyysia uutisen taustoista välttämättä haluttu, joten selaimen kautta saatu lyhyt uutinen koettiin riittäväksi. Yleensä lukeminen kohdistui urheilu-uutisiin ja jääkiekko aiheisiin sivustoihin, mikä on ymmärrettävää, koska valitut oppilaat olivat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta jääkiekon pelaajia.

"Iltalehtiä olen käynyt joskus lukemassa urheiluosaston. No kyllä minä mieluummin ainakin Iltalehdestä katson tietokoneella. Ja sitten normaali kirjan ihan kirjana, jos luen." (Poika, 15 vuotta, 9. lk)

Monet vastaajista ymmärsivätkin lukemisen monimuotoisuuden ja sen, että lukeminen on muutakin kuin pelkkää kirjallisuuden lukemista. Lukemiseksi ymmärrettiin uutisten ja sarjakuvien lukeminenkin. Kaksi vastaajista kuitenkin vetosi siihen, että heidän käytössä olevassa mobiililaitteessa ei ollut tarvittavaa ohjelmistoa.

"En. Ei minulla ainakaan ole sitä lukujuttua." (Poika, 15 vuotta, 9. lk)

Taulukko 3. Mobiililaitteen käyttö lukemiseen

Käyttää lukemiseen	Ei käytä lukemiseen
No joitain uutisia noista iltalehdestä ja näin...(Poika, 12 vuotta, 6. lk)	En. Ei minulla ainakaan ole sitä lukujuttua (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Joo (tarkennettuna kaikenlaiseen lukemiseen) (Poika, 14 vuotta, 8. lk)	Enpä muista (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Joskus (Iltalehti/sanomien + Facebook) (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	En, minulla ei ole sitä siinä. En ole käyttänyt (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Iltalehtiä olen käynyt joskus lukemassa urheiluosaston. No kyllä minä mieluummin ainakin Iltalehdestä katson tietokoneella. Ja sitten normaali kirjan ihan kirjana, jos luen. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
No ainakin Facebookin lukemiseen ja kyllä sitä joskus saattaa käydä jossakin lukemassa jotain uutisia vaikka..(Poika, 13 vuotta, 7. lk)	

En ainakaan saa mieleen. (NHL.com) No sitä joskus kattelen kun tulee uusia, mutta ei vaan kiinnostu niin paljon (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
---	--

4.4 Kirjallisuuden lukeminen mobiililaitteella

Haastateltavilta kysyttiin jos heillä olisi käytössään mobiililaitte, joka mahdollistaisi perinteisen kirjallisuuden lukemisen, käyttäisivätkö he sitä ja miten. Tällä haluttiin tarkentaa tutkimusta nimenomaan perinteiseen kirjallisuuteen ja jättää tämän kysymyksen ulkopuolelle sanomalehdet, uutiset, sosiaalinen media jne. Kysymyksillä pyrittiin myös selventämään, voitaisiinko vastaajien mahdollisesti vähäistä lukuintoa nostaa käyttämällä mobiililaitteita.

Mobiililaitteiden käyttöä kirjallisuuden lukemiseen pidettiin mahdollisena mutta ei todennäköisenä. Taulukosta 4 selviää, että vain kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että he käyttäisivät laitetta kirjallisuuden lukemiseen. Lisäksi vielä neljä vastaajaa piti mobiililaitteella lukemista mahdollisena, mutta ei ensisijaisena tarkoituksena.

Tämä tulos on vaikuttaa olevan ristiriidassa sen huomion kanssa, että aiemmin kuusi vastaajista kertoo lukevansa mobiililaitteilla. Tällä kysymyksellä kuitenkin nimenomaan tarkennettiin fokus perinteiseen kirjallisuuden lukemiseen mobiililaitteella. Mobiililaitteiden monikäyttöisyys koettiin haastateltujen keskuudessa positiivisena asiana. Mobiililaitte voidaan ottaa mukaan ja käyttää sitä kommunikointiin eri tavoin, tiedon hakemiseen ja tuottamiseen internetistä tai muusta tietolähteestä, sekä tarvittaessa ja tilaisuuden tullen sillä voidaan myös lukea kirjallisuutta.

*"Niin, tuota voisi käyttää muutenkin siinä lukemisessa. Samalla vois lukea ja tehdä muutakin. Se olisi sama ottaa tällöinen mukaan kuin se kirja."
(Poika, 15 vuotta, 9. lk)*

Taulukko 4. Kirjallisuuden lukeminen mobiililaitteella

Kyllä	Ehkä	Ei
Kyllä se ainakin itsestä tuntuis, että tulis kun ei aina ole niitä kirjoja ja ei ehdi kirjastostakaan lainaamassa, mutta tuossa olisi laaja valikoima ja sais valita sen mieluisan jota alkais lukemaan. (Poika, 12 vuotta, 6. lk)	No ei ainakaan kovin paljon tulisi luettua, mutta saatanhan minä jos pitäisi joku kirja lukea sen siitä sitten ottaa, jos olisi käytössä. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	No, pelaamiseen (Poika, 14 vuotta, 8. lk) (Vastaus tarkentavaan kysymykseen, tulisiko käytettyä enemmän pelaamiseen vai lukemiseen)
Ainakin minusta tuntuu että olisi aika paljon mukavampi lukea, ja sitten kun minulle on aika paljon toivotettu että minun pitäisi lukea enemmän (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	No voisihan sitä ladatakin jotain, jos olisi se ohjelma siinä. Voisihan sitä lukeakin (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	En (Poika, 15 vuotta, 8. lk)
Niin, tuota voisi käyttää muutenkin siinä lukemisessa. Samalla vois lukea ja tehdä muutakin. Se olisi sama ottaa tällöinen mukaan kuin se kirja. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	No saattaisi se olla pelaamista, mutta jos ei huvittais enää pelata ja olisi tylsää niin kyllä sillä sitten saattaisi alkaa lukemaan. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
	No kyllä varmaan ehkä vähän (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	

4.5 Mobiililaitteiden käyttö koulussa

Oppilailta kyseltiin myös mihin käyttötarkoituksiin koulussa mobiililaitteita voisi käyttää ja kuinka he hyödyntävät nykyisin mobiililaitteita koulutehtävien tekemiseen. Kuten Taulukosta 5 näkyy, vastauksista nousi esiin yleisimmin tiedonhaku esitelmien varten. Oppilaat hakevat tietoa jo nykyisinkin internetistä, mutta tätä haluttaisiin lisätä haastattelujen perusteella. Vastauksista on havaittavissa, että haetun tiedon käsittelyä haluttaisiin lisätä mobiililaitteita hyödyntäen.

"Johonkin opetusjuttuun ja äidinkielen tunnilla jotain kirjoja voisi lukea. Tiedonhankintaan, jos pitää jotain uutisia hakea joihinkin töihin." (Poika, 15 vuotta, 9. lk)

Koulussa on äidinkielen tunneilla luettava kirjoja, jotka valitsee joko opettaja tai oppilas itse ja vastauksien perusteella haastatelluista viisi käyttäisi mobiililaitteita tällaisten perinteisten romaanien lukemiseen. Lukeminen mobiililaitteesta miellettiin mielenkiintoiseksi ja kokeilemisen arvoiseksi verrattuna normaalin kirjan lukemiseen.

Taulukko 5. Mobiililaitteiden käyttötarkoitus koulussa

Lukeminen	Tiedonhankinta	Joku muu
No, jossain lukutunnilla lukisin jotain uutisia tai jotain kirjaa mutta sitten välitunnilla pelaisin jotain pelejä (Poika, 12 vuotta, 6. lk)	Jos pitää tehdä esitelmä jostain uutisjutusta, esitelmää (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	No... Jotakin kouluhommiin liittyvää.. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Lukeminen olisi yksi ainakin semmoinen, että voisi lukea siitä jos on joku kirja vaikka menossa. (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	Voi hakea tietoa (johonkin)... (Poika, 15 vuotta, 8. lk)	
Johonkin opetusjuttuun ja äidinkielen tunnilla jotain kirjoja voisi lukea... (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	En tiedä... projektien ja esitelmien tekeminen (jatkokysymyksen jälkeen) (Poika, 14 vuotta, 8. lk)	
En tiedä... Vaikka viimekin äidinkielen tunnilla luettiin Kalevalaa, niin onhan sitä tuommoisesta mukava lukea. En tiedä onko se sitten kovin järkevää (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	Varmaan jossain äidinkielessä tai yhteiskuntaopissa, siinä käytetään aika useinkin tietokonetta (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
... ja kirjoja voi lukea tuosta (Poika, 15 vuotta, 8. lk)	...Tiedonhankintaan, jos pitää jotain uutisia hakea joihinkin töihin. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	

4.6 Mobiililaitteiden hyödyntäminen läksyissä

Haastateltavilta haluttiin tietää mielipidettä, mihin tarkoitukseen he käyttäisivät tai hyödyntäisivät mobiililaitteita läksyjen tekemisessä. Mobiililaitteiden hyödyntäminen koulutehtävien tekemisessä kiinnostaa lukemisen kannalta siinä mielessä, että lisäisikö se lukemistehtävien mielekkyyttä ja innostaisiko mobiililaitteet syvällisempään tiedonhankintaan, -käsittelyyn ja pohdiskeluun. Haastateltavilta kysyttiin heidän omia ideoitaan tähän ja vastaukset on esitetty Taulukossa 6. Tiedonhakuun ja esitelmien

tekemiseen käyttäisi viisi vastaajaa. Vastaavasti lukemiseen tai muuten kirjojen korvaamiseen mobiililaitteita käyttäisi kolme vastaajaa.

Taulukko 6. Miten mobiililaitteita voisi hyödyntää koulutehtävien tekemisessä?

Tiedonhaku/esitelmien tekeminen	Lukeminen/kirjojen korvaaja
No se tiedonhaku ainakin olisi hyvä. (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	Tuommoinen padi on hyvä, Eikä tarvitsisi kantaa kirjoja kouluun (Poika, 14 vuotta, 8. lk)
Hakea tietoa (Poika, 15 vuotta, 8. lk)	Englannissa ja ruotsissa katselen sanoja jos en tiedä (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
En tiedä. No se tiedonhankinta on yksi, en minä muuta keksi siihen (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
No sillähän voisi suunnitella, vaikka laittaa laittaa muistiin koulupäivän juttuja, sitten käydä Wilmassa. Sitten tehdä niitä tehtäviä. (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
Netistä voi helposti etsiä vastauksia ja tietoja. Esitelmää on jonkin verran (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	

Näissä vastauksissa ilmeni analysointivaiheessa sellainen puute, että niistä ei voi varmuudella sanoa, käsittivätkö haastateltavat kysymyksen täysin oikein. Tarkoituksena oli tarkastella ja tutkia nimenomaan mobiililaitteiden hyödyntämistä kotiin annettujen tehtävien tekemisessä. Osa vastaajista näyttää käsittäneen kysymyksen koskeneen myös koulussa suoritettavia tehtäviä.

4.7 Lisääkö mobiililaitteet mielenkiintoa lukemista kohtaan?

Ennen varsinaista haastattelua oppilailla oli mahdollisuus tutustua kahteen erilaiseen lukulaitteeseen. Toinen laitteista oli puhtaasti e-kirjojen lukemista varten ja toinen mini-iPad, jolla pystyy tekemään muutakin, kuten selailemaan internetsivuja ja käyttämään sosiaalisen median palveluita. Lyhyen käyttöttestauksen jälkeen oppilailta kysyttiin haastattelussa, lisäksi mobiililaitteet mielenkiintoa lukemista kohtaan. Taulukosta 7 ilmenee että kuusi oppilasta yhdestätoista kertoi testattujen mobiililaitteiden lisänneen mielenkiintoa lukemista kohtaan.

Usein mobiililaitteiden vaikutus lukemista kohtaan miellettiin tulevan sen kätevyvyydestä ottaa laite mukaan ja lukea eri paikoissa. Myös mahdollisuus tehdä mobiililaitteella jotain muuta kuin pelkkää lukemista, koettiin houkuttelevana asiana.

"Kyllähän tuommosella helpompi on, varsinkin jos jossain matkalla on. Jos jossain autossa istuu, niin voi valita mitä lukee." (Poika, 15 vuotta, 9. lk)

Kirjallisuuden hankkimisen helppous mainittiin asiana joka nosti mahdollisesti mielenkiintoa lukemista kohtaan. Oppilailla oli tiedossa, että lukulaitteisiin joita testattiin, voidaan ladata kustantajan internetsivuilta kirjoja. Tämä koettiin kirjojen hankkimista madaltavana kynnyksenä, koska kirja voidaan hankkia mobiililaitteeseen lähes missä vain ja milloin vain.

"No vähän, kun ei tarvitse lähteä kauppaan tai kirjastoon, että voi lukea." (Poika, 14 vuotta, 8. lk)

Taulukko 7. Lisäsikö lukulaite mielenkiintoa lukemista kohtaan?

Kyllä	Ei	Ehkä
Ite ainakin tykkään että heräsi mielenkiinto, että voisi lukea jonkin tarinana (Poika, 12 vuotta, 6. lk)	Ei oikeastaan... (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	Joo, ehkä pikkusen (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Joo, aika paljon. En ole itse tykännyt paljon lukemisesta koskaan eli aika paljon lisäsi (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	Ei varmaan (Poika, 13 vuotta, 7. lk)	Varmaan, sataisi olla (Poika, 15 vuotta, 9. lk)
Kyllähän tuommosella helpompi on, varsinkin jos jossain matkalla on. Jos jossain autossa istuu, niin voi valita mitä lukee (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	Tavallisesta kirjasta on parempi lukea (Poika, 15 vuotta, 9. lk)	
No jos olisi tämmöinen laite ja kiinnostavia kirjoja tai aiheita ja niitä olisi mukava lukea (Poika, 15 vuotta, 9. lk)		
No vähän, kun ei tarvitse lähteä kauppaan tai kirjastoon, että voi lukea (Poika, 14 vuotta, 8. lk)		
No, joo (Poika, 15 vuotta, 8. lk)		

Tuloksen voi todeta olevan positiivinen, sillä vastaajista kuusi vastaa kyllä ja kaksi ehkä. Kielteisiä tunteuksia tuli vain kolmelle, joista heistäkin yksi lukee omien sanojensa mukaan paljon, mutta mieluummin perinteistä kirjaa.

Tavallisesta kirjasta on parempi lukea (Poika, 15 vuotta, 9. lk)

Yksi myönteisen vastauksen antaneista kertoi, että hänellä on ongelmia yleisen lukutaidon kanssa ja ei tykkää lukemisesta sen vuoksi. Opettajat ja vanhemmat kannustavat häntä lukemaan enemmän, jolloin lukutaitokin kehittyisi ja oppilas totesi, että tällainen mobiililaitte vaikuttaisi kannustavasti lukemaan.

Joo, aika paljon. En ole itse tykännyt paljon lukemisesta koskaan eli aika paljon lisäsi (Poika, 13 vuotta, 7. lk)

Jo tätäkin tutkimusta ja varsinkin jatkotutkimuksia varten, olisi ollut hyvä esittää jatkokysymys ”Miksi?” tai ”Miten?” jokaiselle vastaukselle tässä kategoriassa. Täten olisi saatu selville, mikä on se syy tai ominaisuus, joka nostaa mielenkiintoa lukemista kohtaan. Mutta ennen kaikkea tällä jatkokysymyksellä ja mahdollisilla lisäkysymyksillä olisi voitu selvittää sitä, miksi mobiililaitteet eivät nostaneet mielenkiintoa lukemiseen.

4.8 Yhteenveto

Tutkimuksen kohteena oleva urheilevien nuorten ryhmä ei juurikaan lue perinteisen lukemisen käsitteen mukaisesti. Vastaajat lukevat kirjallisuutta tai lehtiä hyvin vähän ja lehtien uutiset luetaan mieluummin pikaisesti internetin kautta. Kun tämä lukeminen tapahtuu mobiililaitteiden avulla, silloin voidaan puhua moni- tai uuslukutaidoista.

Haastateltavilla on kaikilla käytettävissä mobiililaitteita, mutta niitä käytetään kommunikointiin kavereiden kanssa, eikä niinkään lukemiseen, vaikkakin lähes kaikkeen mobiililaitteella tehtäviin toimintoihin liittyy lukeminen jollakin tavalla.

Kukaan vastaajista ei sanonut käyttävänsä puhelinta soittamiseen, mutta se lienee kaikkein ilmeisin käyttötapa. Kommunikointi kavereiden kanssa nousi seuraavaksi käyttötavaksi. Sosiaalisen median eri palvelut olivat kommunikoinnissa tärkeässä asemassa. Matkapuhelimilla pelaaminen on varsin yleistä ja yli puolet vastaajista sanoikin käyttävänsä mobiililaitteita pelaamiseen.

Haastateltavat eivät käytä mobiililaitteita lukeakseen perinteistä kirjallisuutta tai lehtiä kovinkaan paljon, jos ollenkaan. Lehtien uutisia luetaan kuitenkin satunnaisesti. Mobiililaitteita koetaan mielenkiintoiseksi mahdollisuudeksi lisätä lukuintoa, mutta silti useimmat vastaajat epäilivät, että käyttäisivät mobiililaitteita perinteisen kirjallisuuden lukemiseen. Mobiililaitteita saatettaisiin kokeilla lukemiseen, mutta pidempijaksoisen vaikutuksen voi olettaa olevan vähäisen.

Mobiililaitteiden käyttöön opiskelun tueksi kouluun ja koulutehtävien tekemiseen haastateltavat suhtautuivat positiivisesti. Oppilaiden kommentteista mobiililaitteiden käytön kohteiksi nousi esille tiedon hakeminen ja käsittely sekä lukeminen. Hankitun tiedon täydentäminen, jäsenteleminen, muokkaaminen, analysointi ja tekstin tai muun sisällön tuottaminen itselle tai jaettavaksi on olennainen osa uuslukutaitoja.

5. Keskustelu

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli hakea vastauksia mobiilipäätelaitteiden merkitykselle nuorten poikien lukemisessa. Saatuja tuloksia voidaan pitää siinä mielessä positiivisena, että kuusi vastaajaa yhdestätoista sanoi mobiililaitteiden parantavan kiinnostusta lukemista kohtaan. Mobiililaitteiden käyttötarkoitukset vastaajilla oli pääasiassa viestintää, sosiaalisen median palveluiden käyttämistä tai pelaamista. Vastausten perusteella haastatellut eivät käytä mobiililaitteita tai matkapuhelimiaan musiikin kuunteluun, vaikka Uusitalon ja kumppaneiden (2011) mukaan nämä laitteet ovat useissa tapauksissa syrjäyttäneet perinteiset mp3-soittimet (Uusitalo ym., 2011, s. 82 - 87). Tämä on todennäköisesti vain seurausta siitä, että vastaajat kokevat musiikin kuuntelun mobiililaitteella suoritettaviin perustehtäviin, jolloin sitä ei tarvitse heidän mielestään erikseen mainita.

Verrattuna aiempiin tutkimuksiin myös tämä tutkimus vahvisti sen, että nykyinen sukupolvi osaa käyttää ja käyttää mielellään erilaisia tarjolla olevia teknologioita. Heille on luontaista lukea uutiset internetistä mobiililaitteella, sen sijaan että käyttäisivät perinteistä painettua mediaa. (Kangas ja kumppanit, 2008, s. 5; Kangas & Cavén-Pöysä, 2011, s. 10; Tapscott, 2010, s.14.) Lukemisen kannalta tässä ei mielestäni ole sinänsä mitään pahaa, koska tärkeintähän on että luetaan monipuolisesti. Tätä tukee myös luvussa 2 huomio, että mediatekstit ovat visualisoituneet ja jakelu helpottunut (Palmgren-Neuvonen ym., 2011, s. 190 - 191). Nuoriso käsittää erilaiset logot, ikonit ja lyhenteet erilaisissa multimediamyömpäristöissä ja käyttää näin hyväkseen heille luontaista jo lapsuudesta saakka läsnä ollutta *uuslukutaitoa* (*New literacies*). Jatkossa heille muodostuu perinteisen kirjoittamisen lisäksi myös mobiililaitteiden ja tietokoneiden kanssa, ensin leikkiessä ja pelatessa, sitten koulutyön kautta, taito myös käsitellä ja tuottaa mediatekstejä. Tällöin puhutaan sukeutuvasta lukutaidosta (*emergent literacy*), joka Korkeamäen (2011), mukaan tarkoittaa sekä kirjoitus- että lukutaitoa. Täten voidaan sanoa, että tulevaisuudessa painetun tekstin käyttö päivittäisissä sanomalehdissä vähenee ja ne korvataan digitaalisella medially. Haastateltujen kohdalla uus- ja monilukutaidot tulevat esiin siinä, että heille tarvittavat teknologiat ovat jo tuttuja he käyttävät monia mobiililaitteiden kautta saatavilla olevia palveluita sujuvasti. Tällaisia uuslukutaitoja vaativia ympäristöjä ja palveluja on monet sosiaaliset mediat kuten Facebook ja Twitter, joissa pelkän tekstin lisäksi on myös huomattavan paljon visuaalista sisältöä.

Tutkimukseen osallistuneet nuoret eivät omien sanojensa mukaan lukeneet paljonkaan painettuja sanomalehtiä, mikä linjassa sen kanssa, mitä on aiemmissa tutkimuksissa todettu (Kangas ja kumppanit, 2008, s. 14). Vastaajien keskuudessa lukeminen mobiililaitteilla oli satunnaista. Siinä mielessä tämä on harhaanjohtava tulos, että haastatellut kyllä lukivat tekstejä mobiililaitteilla, mutta perinteisiä pidempiä tekstejä luettiin hyvin harvoin. Yleensä lukeminen oli yksittäisen uutisen tai viestin lukeminen mobiililaitteella internetistä. Jos internetissä luetaan jonkin lehden uutisia, ne useimmiten olivat urheilu-uutisia. Urheilu-uutiset ja -osiot ovat yleensäkin poikien keskuudessa suosittuja luettavia, mutta erityisesti tämän tutkimuksen kohderyhmän muodostaneiden urheilevien poikien keskuudessa.

Anu Korhosen (2012) Tampereen yliopistossa tehdyssä pro gradu -tutkielmassa todetaan, että painettujen sanomalehtien lukeminen vähenee nuorilla heidän muuttaessa

pois kotoa, koska heillä ei välttämättä ole varaa enää tilata sanomalehteä, kun se aiemmin tuli heidän vanhemmilleen. Nuoret eivät myöskään halua sitoutua pitkäksi aikaa saman lehden tilaajiksi ja osa haluaa lehdeltä muutakin kuin pelkkää uutista, ja he ovat jo oppineet hankkimaan tiedon muistakin tiedotusvälineistä. Onkin annettu varsin pessimistinen ennuste, että painetuilta lehdiltä loppuvat nuoret lukijat seuraavien noin 15 vuoden aikana ja seuraavien 20 vuoden aikana suurten ikäluokkien kuoltua, lukijamäärät romahtavat lopullisesti. (Korhonen, 2012, s. 1 - 4.)

Tässä tutkimuksessa käsiteltiin vain poikien lukemista, joten vertailu tyttöjen ja poikien lukemisaktiivisuudesta on mahdotonta. Sen sijaan tutkimuksen aikana vahvistui se käsitys, että urheilevat pojat eivät lue juurikaan perinteistä kirjallisuutta. Vähäinen lukeminen selittyi tässä tapauksessa pitkälti jääkiekon harrastamisella, joka on runsaasti aikaa vievä useiden viikkoharjoitusten ja viikonlopputurnausten takia. Haasteltavien joukossa ollut yksi pesäpalloilija oli virkistävä poikkeus, sillä hän kertoi lukevansa kirjallisuutta paljon, huolimatta runsaista harjoitusmääristä. Ero pesäpalloilevan ja jääkiekkoilevan nuoren välillä näyttää olevan yksittäiseen harjoituskertaan menevän ajan määrä. Pesäpalloilija kertoi yhteen harjoituskertaan menevän aikaa kaikkinaensa noin kaksi tuntia, kun taas jääkiekkoilijat kertoivat ajaksi noin kolme tuntia. Tunnin ero ei äkkiseltään tunnu suurelta, mutta kun se sijoitetaan ilta-aikaan niin se on yllättävän suuri osa silloin vapaa-ajasta pois.

Haastattelujen perusteella voidaan vahvistaa aiempia huomioita (McFall, 2005, Marshall ym., 2001), että oppikirjojen käyttöä voidaan kouluympäristössä korvata osittain mobiililaitteilla. Haastateltavat oppilaat olivat valtaosin mobiililaitteiden käytön kannalla. Heidän yleisimmät ideansa mobiililaitteiden käyttämiseen koulussa kohdistuivat lukemiseen sekä tiedonhankintaan ja -käsittelyyn. Tässä kohdin nimenomaan lukemiseen kohdistuneet vastaukset saivat pohtimaan, olisiko mobiililaitteiden mahdollisuus poikien lukuinnon kasvattamiseen? Jos mobiililaitteeseen voi ladata luettavaksi koulussa opiskeltavat asiat, mikä estää oppilasta jossain vaiheessa ottamasta seuraavaa askelta ja ladata laitteeseen myös ns. perinteinen kirja digitaalisessa muodossa. Haastatellut oppilaat kokivat mobiililaitteiden vahvuudeksi niiden monikäyttöisyyden ja keveyden mukaan otettaessa. Yhdellä mobiililaitteella voidaan korvata useita kirjoja, sitä voidaan käyttää tiedon hakemiseen tarvittaessa ja myös jossain määrin muokata haettua materiaalia. Varsinainen lukulaite joka on tarkoitettu pelkästään e-kirjojen lukemiseen, ei saanut suosiota oppilaiden keskuudessa. Laite miellettiin vaikeaksi käyttää ja vertailukohtana ollut mini-iPad täytti kaikki edellä mainitut ominaisuudet.

Kotitehtävien tekemiseen haastatelluilla oppilailta oli hyvin pitkälti samat ajatukset ja ideat kuin kouluympäristöön. Lisäksi heillä oli mobiililaitteiden käyttöideoina koulukirjojen korvaaminen mobiililaitteilla sekä sanakirjana käyttäminen. Jos tätä ajatusta lähtisi viemään vielä pidemmälle, niin läksyt, mobiililaitte ja joku oppimisympäristö yhdistämällä voidaan päästä tilanteeseen, jossa oppilaalla ei välttämättä ole mukanaan juurikaan painettua materiaalia. Tehtävämateriaalit voidaan sijoittaa oppimisalustalle koulun palvelimelle, josta oppilas voi hakea ne. Saatuaan materiaalin ja tehtävät, oppilas tekee ne hyödyntäen mobiililaitetta ja palauttaa valmiit tehtävät takaisin oppimisalustalle. Ongelmalliseksi tämän kuitenkin tekee se, että kuinka monella nuorella on vielä käytössään sellainen mobiililaitte, jolla onnistuu sisällön muokkaaminen. Tässä tutkimuksessa vain kolmella oli käytössä tablet-tietokone, mutta matkapuhelimien tasosta ei ole sen tarkempaa tietoa.

Vaikka haastatelluista kuusi sanoi lyhyen koekäytön perusteella, että mobiililaitteet parantaisi heidän kiinnostustaan lukemista kohtaan, on vaikea uskoa että muutos

tapahtuisi ihan sujuvasti. Mielestäni pitäisi tarkkaan harkita millaisia tekstejä tälle kohderyhmälle ryhdyttäisiin tarjoamaan. Urheiluaiheiset kirjat, elämäkerrat ja muu vastaava toimisi todennäköisesti suunnannäyttäjänä lukemisen suuntaan. Samalla mobiililaitte tulisi tutuksi lukemisen tukena ja välineenä, jolloin nuori rohkaistuisi jossain vaiheessa jopa alkaa lukemaan jotain perinteisempääkin romaania. Toisaalta, vaikka haastateltavat sanoivatkin, että mobiililaitteet lisäsivät heidän kiinnostusta lukemista kohtaa, niin kuinka pysyvä tämä muutos olisi?

6. Yhteenveto

Tässä tutkimuksessa oli tarkoituksena selvittää, mikä on mobiililaitteiden merkitys nuorten poikien lukemiselle. Kohderyhmänä tutkimuksessa olivat erityisesti jääkiekkoilevat, 12-15 -vuotiaat pojat. Tämän kohderyhmän innostus lukemista kohtaan on heikko ja pääasiallinen syy on vähäisessä vapaa-ajassa. Vapaa-aika menee harjoituksissa tai pelimatkoilla ja jäljelle jäävä aika ei innosta lukemiseen vaan johonkin muuhun. Tässä tutkimuksessa pyrittiin selvittämään aktivoisiko mobiililaitteet nuorten lukemista, koska niiden avulla lukemisesta tulisi enemmän ajasta ja paikasta riippumatonta. Mobiililaitteita on kuitenkin kaikilla käytettävissä ja niiden käyttäminen lukemiseen olisi mahdollista. Tietyt tekniset rajoitteet, esimerkiksi pienen näytön muodossa, tulee tietysti pelkissä matkapuhelimissa vastaan, mutta yhä enenevässä määrin nuorilla on tablet-tietokoneita käytettävissä.

Tutkimusmenetelmänä oli laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin haastattelemalla 12-15 -vuotiaita oppilaita. Tutkimus aloitettiin ennakkokyselyllä, joka kohdistettiin useammalle 6 - 9 -luokalle. Kyselyn perusteella valikoitiin teemahaastatteluun osallistuvat 17 oppilasta, joista tähän tutkielmaan on otettu vain pojat, eli 11 oppilasta. Kaikki oppilaat saivat ennen haastattelua koekäyttää hetken lukemiseen tarkoitettuja mobiililaitteita, jotta he saivat tuntumaa näihin millaista on lukea lukulaitteella tai padilla.

Saatu aineisto analysoitiin ja siitä etsittiin tutkimuskysymystä tukevia vastauksia. Haastateltavien oppilaiden joukosta ei löytynyt yhtään, joka olisi vielä käyttänyt mobiililaitteita perinteisen kirjallisuuden lukemiseen. Kuitenkin kaikki käyttävät mobiililaitteita nykymuotoiseen lukemiseen, jonka voidaan sanoa olevan monilukutaitoa. Lukeminen koostuu monimuotoisesta digitaalisesta mediasta, jossa on perinteisen tekstin lisäksi kuvia, ikoneja ja muuta visuaalista sisältöä. Kaikilla haastatelluilla oli matkapuhelin mobiililaitteena. Lisäksi kolme oppilasta kertoi, että heillä on käytettävissä tablet-kone, joko omana tai toisen perheenjäsenen kautta. Oppilailta kouluympäristöön saadut käyttöideat olivat lähinnä lukemiseen ja tiedonhankintaan liittyviä. Vastauksien perusteella hankittua tietoa haluttaisiin jatkokäsittellä mobiililaitteita hyödyntäen. Tällainen tiedon jatkokäsittely liittyy suoraan monilukutaidon kuvaukseen, jossa etsitään informaatiota ja käsittelemään sitä (Castek. ym., 2006, s 715).

Tutkimusongelmaa ei pystytty tyhjentävästi ratkaisemaan. Vaikuttavatko mobiililaitteet nuorten poikien lukemiseen? Kyllä, mutta koska perimmäinen tarkoitus oli Lukuinto-hankkeen kannalta tutkia, vaikuttaako mobiililaitteet kirjallisuuden lukemiseen, niin siihen ei saatu yksiselitteistä vastausta. Monet vastaajista olivat sitä mieltä, että mobiililaitte saattaisi vaikuttaa positiivisesti heidän lukemistottumuksiinsa, mutta kuinka pysyvä muutos olisi, sitä ei voi tulosten perusteella sanoa. Myös joidenkin vastausten luotettavuutta ei voi varmistaa, sillä kyseessä voi olla vastaajien mielestä itsestäänselvyys, jota ei tarvitse erikseen mainita. Tosin nämä kohdistuivat mobiililaitteiden käyttötarkoituksiin kuten puheluiden soittaminen ja musiikin kuuntelu.

Perinteiseen lukemiseen liittyen tutkimuksen tuloksista havaittiin, että yhtä tapausta lukuunottamatta kenelläkään vastaajista ei ole ongelmia lukutaidossa, vaan kyse on enemmänkin ajan ja kiinnostuksen puutteesta lukemista kohtaan. Uuslukutaidossa

perinteistä lukutaitoa laajennetaan multimedialla, informaation muokkaamisella, analysoinnilla ja tuottamisella sekä kommunikaatiolla. Nämä ominaisuudet löytyvät yleisesti kohderyhmän vastauksista. Heille on luontaista päivitellä Facebook-statusiansa, etsiä tietoa internetistä, muokata sitä, jakaa informaatiota, esimerkiksi valokuvia ja videoita erilaisilla mobiililaitteilla.

Tällä tutkimuksella on arvoa monille eri tahoille. Kun nuorison kirjoitus- ja lukemistapoja tutkitaan jatkossa lisää, antaa tämä tutkimus yhden lähtökohdan siihen, että nykynuorilla on valmius käyttää hyväkseen uuslukutaitoja. Tämä tutkimus antaa myös hyvää informaatiota urheiluseuroille, kuinka heidän toiminnassa voidaan huomioida, tukea ja kannustaa nuoria lukemiseen ja opiskeluun paremmin. Myös kouluille sama informaatio on arvokasta suunniteltaessa uusia kanavia informaation ja materiaalin levittämiseksi.

Tutkimuksen rajoituksena voidaan nähdä kohderyhmän koostumus. Ryhmä koostui 12-15 -vuotiaista jääkiekkoilevista nuorista (yksi pesäpalloilija) ja tämä oli tarkoituskkin. Mutta välillä haastattelutilanteessa tuli tunne, että oppilas miettii mitä haastateltava haluaa hänen vastaavan. Eli tämän ikäisillä ja nuoremmilla on hieman taipumusta miellyttää vanhempia, opettajia ja tässä tapauksessa tutkijoita, haastatteliijoita (Höysniemi, 2005, s. 265).

Tätä tutkimusta voisi jatkaa tutkimalla, miten mobiililaitteita voidaan hyödyntää lukuinnon kehittämiseen. Tätä kehitystä voi ottaa tukemaan koulut ja tietyt oppiaineet, joissa osa luettavasta opiskelumateriaalista voitaisiin korvata käyttämällä materiaalia mobiililaitteen avulla. Samalla voidaan tutkia saman oppiaineen tuloksia, jos oppimateriaali on perinteinen kirja ja verrataan sitä siihen, että materiaali on saatavilla mobiililaitteessa. Mobiililaitte antaisi mahdollisuuden perehtyä materiaaliin ajasta ja paikasta riippumatta, koska useimmilla tämän ikäisillä ja varsinkin jo hieman vanhemmilla, on käytössään tarvittavan teknologian vaativa mobiililaitte ja se on lähes aina mukana. Perinteinen kirja koetaan hankalaksi kuljettaa mukana ja sitä yleensä luetaankin vain kotona. Ja kuten tämä tutkielma on osoittanut, varsinkin jääkiekkoilevilla nuorilla on yllättävän vähän vapaa-aikaa ja sekin käytettäisiin mieluummin johonkin muuhun kuin koulukirjojen lukemiseen.

Lähteet

- Castek, J., Bevans-Mangelson, J. & Goldstone, B. (2006). Reading adventures online: Five ways to introduce the new literacies of the Internet through children's literature. *The Reading Teacher Vol. 59, No. 7*, 714-728.
- Cervetti, G., Damico, J. & Pearson, P. (2006). Multiple Literacies, New Literacies, and Teacher Education. *Theory Into Practice, 45(4)*, 378-386.
- Colombo, L. & Landoni, M. (2011). Towards an engaging e-reading experience. *Proceedings of the 4th ACM workshop on Online books, complementary social media and crowdsourcing (BooksOnline '11)*, 61-66.
- Höysniemi, J. (2005). Käytettävyydestä lasten kanssa. Teoksessa S. Ovaska, A. Aula & P. Majaranta (toim.), *Käytettävyytutkimuksen menetelmät* (s. 259-282). Tampereen yliopisto: Tietojenkäsittelytieteiden laitos.
- Jokinen, P., Palmgren-Neuvonen, L., Hytönen, M., Cortés, M., Riekkö, J. & Korkeamäki, R-L. (2013). *Millaista on tulevaisuuden lukutaitojen pedagogiikka? – Tutkimus- ja kehittämistyötä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa*. Lainattu 16.9.2013, saatavilla: <http://www.kieliverkosto.fi/journals>
- Kangas, S. & Cavén-Pöysä, O. (2011). Youth and their media use: discussion on habits, attitudes and trust. Julkaisussa S. Kangas (Ed.), *Digital pioneers. Tracing the cultural drivers of future media culture* (s. 9 - 15). Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 49. Helsinki.
- Kangas, S., Lundvall, A. & Sintonen, S. (2008). Lasten ja nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa. *Liikenne- ja viestintäministeriö. Lasten ja nuorten mediafoorumi*.
- Korhonen, A. (2012). Liian kallis nuoren kukkarolle. Eka lehti -kampanjaan osallistuneiden nuorten suhtautuminen sanomalehteen ja toiveet sen kehittämiseksi. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Korkeamäki, R-L. (2011). New Literacies - Millaista on oppia lukemaan ja kirjoittamaan 2000-luvulla? Teoksessa H. Mikkola, P. Jokinen & M. Hytönen (toim.), *Tulevaisuuden koulua kehittämässä - Uusi teknologia haastaa ja inspiroi* (s. 13 - 18). Oulun yliopisto: Taittopalvelu Yliveto Oy.
- Kotilainen, M-R. (2011). Mobiiliuden mahdollisuuksia oppilaslähtöisen sisällöntuotannon tukemisessa portfoliotyöskentelyssä. Julkaisussa M. Kankaanranta (toim.), *Opetusteknologia koulun arjessa* (s. 146 - 164). Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Luukka, M.R., Pöyhönen, S., Huhta, A., Taalas, P., Tarnanen, M. & Keränen, A. (2008). *Maailma muuttuu – mitä tekee koulu? Äidinkielen ja vieraiden kielten tekstikäytännöt koulussa ja vapaa-ajalla*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

- Marshall, C., Golovchinsky, G., & Price, M. (2001). Digital libraries and mobility. *Commun. ACM* 44(5), 55-56.
- McFall, R. (2005). Electronic textbooks that transform how textbooks are used. *The Electronic Library, Vol. 23 Iss: 1*, 72 – 81.
- Noppiari, E., Uusitalo, N., Kupiainen, R. & Luostarinen, H. (2008). *'Mä oon nyt online!'* *Lasten mediaympäristö muutoksessa*. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja sarja: A104/2008.
- Norrena, J., Kankaanranta, M., & Nieminen, M. (2011). Kohti innovatiivisia opetuskäytänteitä. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.), *Opetusteknologia koulun arjessa* (s. 77 - 100). Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Palmgren-Neuvonen, L., Kumpulainen, K. & Vehkaperä, A. (2011). Oppimisen taitoja liikkuvalla kuvalla – teknologioiden innovatiivista yhdistelyä äidinkielen opetuksessa. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.), *Opetusteknologia koulun arjessa* (s. 189 - 207). Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2009). Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. *Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja*.
- Scholnik, M. (2001). A Study of Reading with Dedicated E-Readers. Nova Southeastern University, Florida, United States.
- Sippola, M. (2008). Peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten lukutaito. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Sulkunen, S., Välijärvi, J., Arffman, I., Harju-Luukkainen, H., Kupari, P., Nissinen ja muut. (2010). PISA 2009 Ensituloksia. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:21*.
- Tapscott, D. (2010). *Syntynyt digiaikaan. Sosiaalisen median kasvatit*. Jyväskylä : WSOYpro.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki : Tammi.
- Tuomi, P., Multisilta, J. & Niemi, L-M. (2011). Mobiilivideot oppimisen osana – kokemuksia MoViE-palvelusta Kasavuoren koulussa. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.), *Opetusteknologia koulun arjessa* (s. 165 - 188). Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Uusitalo, N., Vehmas, S. & Kupiainen, R. (2011). *Naamatusten verkossa - Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 2*. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Vuorela, S. (2005). Haastattelumenetelmät. Teoksessa S. Ovaska, A. Aula & P. Majaranta (toim.) *Käytettävyytutkimuksen menetelmät* (s. 37-52). Tampereen yliopisto: Tietojenkäsittelytieteiden laitos.
- Vähähyyppä, K. (2011). Tieto- ja viestintateknikka koulussa nyt ja tulevaisuudessa. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.), *Opetusteknologia koulun arjessa* (s. 17 - 20). Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Wilska, T-A. (2006). Nuoret, matkapuhelin ja kulutuskulttuuri - vertailussa Suomi ja Rio De Janeiro. Teoksessa T. Wilska & J. Lähteenmaa (toim.), *Kultainen nuoruus, Kurkistuksia nuorten hyvinvointiin ja sen tutkimiseen* (s. 99 - 111). Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisusarja.

Liite A. Kyselylupa oppilaiden huoltajille

HYVÄT OPPILAIDEN HUOLTAJAT

Lukuinto

on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama kolmivuotinen ohjelma, jonka toteuttavat Oulun yliopiston humanistinen tiedekunta ja kasvatustieteiden tiedekunta.

Lukuinto-ohjelman tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten kiinnostusta ja kykyä monipuoliseen lukemiseen ja kirjoittamiseen sekä edistää lasten ja nuorten erilaisten tekstien ja mediasisältöjen käyttöä. Lukuinto-ohjelman kohderyhmiä ovat 6- 16 -vuotiaat lapset ja nuoret, opettajat, kirjastoammattilaiset ja vanhemmat.

Pilotointi

Pilotoinnin tavoitteena on kehittää ja kokeilla 6-16-vuotiaiden lasten ja nuorten sekä heidän vanhempiansa kanssa uudenlaisia monipuolisiin lukutaitoihin tähtääviä toimintamuotoja. Osana pilotointihanketta on Kiekkaja ja kirjoja-projekti, jossa mukana on myös Tietojenkäsittelytieteiden laitos. Tässä yhteydessä suoritetaan Kempeleen Kirkonkylän yhtenäiskoulun 6-9-luokille (yksi luokka/luokka-aste) kyselytutkimus lukemisesta, harrastuksista ja tietokoneen + mobiililaitteiden käytöstä. Osa oppilaista pääsee vielä testaamaan erilaisia mobiililaitteita lukemisen apuvälineenä. Kaikki käsiteltävät tiedot ovat luottamuksellisia.

Kyselyt/Käyttökokemustestaukset tullaan toteuttamaan viikkojen 9 ja 11–13 aikana.

Lupa

Pyydämme teiltä lapsenne huoltajana lupaa siihen, että lapsenne voi osallistua kyseiseen tutkimukseen. Tässä tarkoituksessa pyydämme teitä täyttämään allaolevan kaavakkeen ja palauttamaan se oppilaan mukana luokanopettajalle/ryhmäohjaajalle tiistaina 26.2.2013. Voitte milloin tahansa peruuttaa antamanne suostumuksen ilmoittamalla peruutuksesta tutkimuksen toteuttajalle.

Kiittäen

Kiekkaja ja kirjoja-TOL-projektiryhmä sekä Kirkonkylän yhtenäiskoulu

xxxx xxxx, xxxxx xxxxx ja xxxxx xxxxx

Lisätietoja kääntöpuolella

Rastita ja palauta opettajalle ti 26.2.2013 mennessä.

Lapsemme saa ei saa

osallistua Lukuinto-ohjelman Kiekkaja ja kirjoja-projektin kyselytutkimukseen.

Lapsemme saa ei saa

osallistua Lukuinto-ohjelman Kiekkaja ja kirjoja-projektin mobiililukulaitteiden käyttökokeutumustutkimukseen.

Oppilaan nimi: _____

Huoltajan allekirjoitus:

nimen selvennys

Tutkimusaineiston käyttö, suojaaminen ja säilytys

Oulun Yliopiston monitieteinen EveLINE-tutkimusryhmä (kotisivu: wiki oulu.fi/display/eveline) vastaa tässä tutkimuksessa syntyvän empiirisen tutkimusaineiston säilytyksestä, käytöstä ja suojaamisesta. Tutkimusaineistoa tullaan hyödyntämään yksinomaan tieteellisessä tutkimuksessa (mukaan lukien opinnäytetyöt) ja opetuksessa, eikä sitä käytetä kaupallisiin tarkoituksiin. Julkaisuissa ja tieteellisissä esitelmissä aineistoa käsitellään osallistujien yksityisyyttä kunnioittaen siten, ettei tutkimukseen osallistujia voida aineiston pohjalta tunnistaa. Tutkimusaineisto voidaan myös arkistoida sellaisenaan pitempiaikaiseen käyttöön tutkimus- ja opetustyötä varten. Tällöin tieto arkistoidaan Oulun yliopiston luonnontieteellisen tiedekunnan tietojenkäsittelytieteiden yksikössä.

Toivomme teiltä myönteistä suhtautumista tähän tutkimushankkeeseen.

Kiekkaja ja kirjoja-TOL-ryhmäläiset xxxxx, xxxxx ja xxxxx.

Liite B. Ennakkokysely opiskelijoille

”Kiekkoja ja kirjoja-TOL”-kysely

1. Sukupuoli
 - Mies
 - Nainen

2. Sukunimi, Etunimi: _____, _____

3. Ikä: _____

4. Arvioi, kuinka paljon aikaa käytät viikossa
 - a. television katseluun _____
 - b. lehtien lukemiseen _____
 - c. kirjojen lukemiseen _____
 - d. internetin käyttöön _____

5. Mitä harrastuksia sinulla on?

6. Kuinka monta tuntia käytät aikaa harrastuksiisi viikossa?

7. Pelaatko jääkiekkoa seuratasolla? **Kyllä/En** ____ Jos pelaat, missä seurassa ja joukkueessa?

8. Kuinka kauan olet käyttänyt tietokoneita/mobiililaitteita? (Ympyröi vastauksesi.)

Tietokoneita:

Muita mobiililaitteita:

Mitä: _____

• Alle vuoden	Alle vuoden
• 1-2 vuotta	1-2 vuotta
• 3-5 vuotta	3-5 vuotta
• 5-10 vuotta	5-10 vuotta
• Yli 10 vuotta	Yli 10 vuotta

9. Kuinka usein käytät tietokonetta/muita mobiililaitteita

Tietokoneita:

Muita mobiililaitteita:

Mitä: _____

• Päivittäin	Päivittäin
• Pari kertaa viikossa	Pari kertaa viikossa
• Kerran viikossa	Kerran viikossa
• Pari kertaa kuukaudessa	Pari kertaa kuukaudessa
• Harvemmin	Harvemmin

10. Miten hyvin mielestäsi osaat käyttää mobiililaitteita?

- Erittäin hyvin, hallitsen tekniikan ja yleisimmät sovellukset. Kykenen neuvomaan myös muita.
- Hyvin, kaikki tarvittava hoituu.
- Tyydyttävästi, osaan käyttää internetiä, tarvitsen kuitenkin apua joihinkin asioihin.
- Huonosti, en juurikaan hallitse mobiililaitteiden käyttöä.
- En ole koskaan käyttänyt mobiililaitteita.

11. Oletko aikaisemmin lukenut kirjallisuutta mobiililaitteilla?

- Kyllä, mitä?

- En

12. Mihin tarkoitukseen käytät mobiililaitetta?

13. a) Uskotko, että lukuintosi kasvaisi, jos sinulla olisi mahdollisuus lukea mobiililaitteilla?

b) Jos uskot, että kasvaisi, niin millaista kirjallisuutta/tekstejä tms. uskoisit lukevasi?

(Voit täydentää vastauksiasi erilliselle paperille. Saat sen tarvittaessa opettajaltasi.)

Liite C. Haastattelukysymykset

Käyttökokemustestauskysymykset

1. Millaisia kokemuksia ja tuntemuksia sinulle tuli mini-iPadista?
2. Lisäsikö se mielenkiintoa lukemista kohtaan?
3. Kuinka tuttua oli e-kirjojen lukeminen ? (riittävätkö ominaisuudet, toivotaanko muita ominaisuuksia)

Harrastukset ja ajankäyttö

4. Mitä harrastuksia sinulla on? Kuinka monta tuntia viikossa käytät aikaa harrastuksiin?
5. Millainen on normaali päiväsi, kun sinulla on harjoitukset tai peli?
6. Kuinka paljon sinulla jää harrastusten ja koulun (+läksyjen) jälkeen aikaa muulle?
7. Miten tykkäät viettää jäljelle jäävän aikasi?

Lukeminen

8. Missä, miten ja mitä luet?
9. Millaisesta kirjallisuudesta tykkäät?
10. a) Millaista kirjallisuutta luette koulussa? b) Saatteko vapaasti valita koulussa luettavat kirjat? c) Mikäli saatte, onko se hyvä asia? / Mikäli saisitte, olisiko se hyvä asia? d) (Mikäli ette itse saa valita kirjallisuutta äidinkielessä, kuka valitsee?)
11. Miten joukkueessa suhtaudutaan lukemiseen? Luetko kirjallisuutta pelimatkoilla? Lukeeko kukaan pelikavereistasi? Miten joukkueessa kannustetaan Lukemiseen/kouluun?
12. Mikä voisi lisätä lukuintoasi?

Mobiililaitteiden käyttö

13. Mitä mobiililaitteita sinulla on?
14. Kuinka monta tuntia päivässä käytät mobiililaitteita?
15. Mihin käyttötarkoituksiin käytät mobiililaitteita?

Mobiililaitteiden käyttö lukemiseen

16. Käytätkö mobiililaitetta lukemiseen? Jos käytät niin millaiseen lukemiseen?

17. kuinka tuttua oli e-kirjojen lukeminen – oletko aikaisemmin kokeillut tällaista
18. Mitä ominaisuuksia lukemisen kannalta pidät mobiililaitteissa merkittävimpinä vaikkapa kirjaan verrattuna?
19. Miten suhtaudut elektronisten kirjojen, lehtien, sarjakuvien, asiatekstin lukemiseen mobiililaitteilla? Koetko että nämä ovat mielekkäämpi tapa lukea kuin ”normaali kirjallisuus? Miksi?
20. Mihin käyttötarkoituksiin haluaisit käyttää mobiililaitteita koulussa?
21. Pitäisikö kouluissa käyttää enemmän hyväksi nykyaikaisia mobiililaitteita opetuksessa? Millaisia ja miten?
22. Uskotko, että jos sinulla olisi käytössä mobiililaitte, niin käyttäisit sitä kirjallisuuden lukemiseen? Miksi? Miten? Miten mobiililaitteiden avulla mielestäsi voisi lisätä lukuintoasi?
23. Miten hyödyntäisit mobiililaitteita koulutehtävien tekemisessä? Miten mobiililaitteet sinusta soveltuisivat koulumaailmaan, mihin sinä käyttäisit koulussa mobiililaitteita?
24. Uskotko, että jos koulussa kannustettaisiin lukemaan ja saisitte valita koulussa luettavat kirjat ja teillä olisi käytössä mini-iPadit tai muita vastaavia laitteita, niin lukuintosi vapaa-ajalla kasvaisi?
25. Uskoisitko, että jos sinulla olisi käytössä mobiililaitte pelireissuilla, että käyttäisit sitä lukemiseen?
26. Mitä hyötyä mobiililaitteiden koosta ja keveydestä olisi sinulle? Tulisiko koulutehtävien teosta enemmän paikasta riippumattomia, vaikka linja-autossa tai pelimatkoilla.